

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1652-1663**

Sectio Prima. De Eucharistia sacrificio, receptiores sine pugna sententiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80513](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-80513)

88 Theologiæ Moralis Lib. XXI.

5 Ad Sacrificium non est necesse, quod gratiam operetur, sed quod significet præfatum iubilacionem, & protestationem hominis erga Deum, quam significationem potest ab hominis institutione habere. Scio tamen, non potuisse Missæ Sacrificium ab alio, quam à Deo in Iusti.

Quia illa mirabilis conuertio panis & vini in corpus, ac sanguinem Dominicum, est filius Dei opus, qui solus potuit vim efficiendi conuersionem hanc signis sensibilibus alligari.

6 Essentialiter requiritur Minister auctoritate publica deputatus ad propriam, ac veram sacrificij rationem. Quia sicut non oportet, aliquem esse cultum externum, quo non tam singuli scism, quam tota Res publica simul velut unum corpus politicum imbutum cædem religione, Deum veneretur, eiisque sumnum principatum, & suam subiectionem profiteatur: sic etiam oportet ut sint aliqua persona publico nomine destinata tali ministerio, quæ Sacerdotes dicuntur. Vnde semper apud omnes Gentes aliqui fuisse deputati peculiarter, ut Numen, quod sibi delegerunt, publico nomine coherenter Sacrificium scilicet offerentes. Hoc fatus expressit Apostolus *Hebr. 5. ut Suar. d. 73. sect. 4.* exponit.

7 Nec singuli homines habent naturaliter ius sacrificandi. Quia sicut naturæ lumen inclinat ad constituentiam hominum Rem publicam, sic etiam dicitur, communia Reipublice munia (quæ merito Sacerdotium censer) non nisi per ministros communis nomine deputatos sunt excenda. Sic in lege naturæ primogeniti omnes fuisse Sacerdotes. Vnde Cain potuit sacrificium offerre, quod Adamus auctoritate publica institueret. D. Hieronym. Eucher. & alij, quos referit Lessi, lib. 2. cap. 38. numer. 11. & 12. Alij existimant, quemlibet patrem-familias, sicut habebat auctoritatem quasi Regiam in suis sicut etiam Sacerdotalem habuisse. Ideo Iob pro filiis, Sacrificium habuit. cap. 1. Quidam interdum Dei instinctu sacrificarent, ut Abel, Abraham, Iacob, qui hoc ipso Sacerdotes fuisse constituti, quo potestatem sacrificandi receperunt. Agnum Paschalem cædi solitum à Sacerdotibus, Iosephus de Bello, lib. 7. cap. 7. asserit. Alij censent, patribus-familias immolari; quia hoc sacrificium institutum fuerit ante legem scriptam, & ante Leuiticum Sacerdotium, concessit Deus, ut quod ad hoc sacrificium retinente patres-familias sacerdotalem potestatem, quam olim habuerant. Suar. d. 73. sect. 4. Coninch. q. 8. numer. 19. Lessi. lib. 2. cap. 38. numer. 11. & 12.

8 In omni sacrificio propriæ danda est destruccióne aliqua rei oblationis: & vbi non est vera destruccióne, sed imago duntaxat destrunctionis, non dabitur verum sacrificium, sed sola eius imago; v.g. si quis in tragediâ repreſentaret thurificationem, quam ipsæmet olim exhibuit Deo, sumptumque thuribulum sine igne moperet, vbi non thurificaret, sed ageret personam repreſentantis thurificationem. Card. de Lugo d. 19. num. 54. & 57. & sequent.

9 Sacrificium diuidi quadrupliciter potest. Primo ratione temporis in sacrificium legis naturalis, scriptæ, & Evangelicæ. Secundo ratione materialis, que triplex erat, scilicet animalia quæ mactabantur, & dicebantur *Hoſtia*, vel *Vitellus*,

fructus terræ nempe triticum, simila, thus, &c. & dicebantur *Immolationes* à molâ, qua far oblatum conterebatur; & liquores, qui fundebantur, & dicebantur *Liberationes*, seu *Liberatione*. Tertiæ ratione formæ, vel actionis: Sic dicebatur *Holocaustum*, cum tota res igne cremabatur; vel *Hostia pro peccato*, cum partim comburebatur, partim referuabatur in Sacerdotum vsum; vel *Hostia pacifica*, quæ partim igne, partim Sacerdotum, partim sacrificantium vsum consumebatur. Huc pertinet diuisiones modi, quo sacrificium, vel est cruentum, vel incruentum. Quartæ ratione finis: vel enim offerebatur ad Deum præcisè venerandum, eiisque potestatem profidendum: & sic dicebatur *Holocaustum*: vel ad peccatorum expiationem, & sic dicebatur *Hostia pro peccato*: vel in gratiarum actionem, & dicebatur *Hostia pacifica*, seu *Sacrificium laudis*: vel ad imperanda beneficia, quod appellabatur *Imperatorium Sacrificium*. Plura mitto *sect. 2.* discutienda.

CAPVT II.

De noua Legis Sacrificio.

10 N Ecclesiâ Christi datur verū, proprium ac vībile sacrificium, quo Christianus Populus Deū colit. Est de fide, ut contra nouatores citandi Doctores ostendunt. Ex scriptura probatur. *Dan. 12.* prædictum Antichristi tempore cœlatur *iuge Sacrificium*: Ergo vīque ad illud tempus duraturum est in Ecclesiâ sacrificium aliquod. *Isa. 59. Cognoscet Aegyptij Dominum, & colent eum Hoſtias.* Vbi vocatio Gentium ad fidem, & verus Dei cultus per verum sacrificium præsignatur, auctore Hieronym. ibi, & Tertul. *contra Iudeos cap. 5.* Ratio vīrō rationalis, vel præcipit, vel saltem suadet oblationem sacrificij, veluti humanæ naturæ valde conformem. Quare nulla vñquam gens tam barbara, ut sacrificio cœteret, quo Numen verum, aut fictum coleret, quod sibi venerandum assūperat. Sic etiam in Ecclesiâ Lex naturalis, & Lex scripta veris ac propriis sacrificiis vīa sunt ad Deum cœlendum: Ergo Lex Euangelica, quæ cæteras omnes perfectione superat, & valde est rationi naturali conformis, debuit habere sacrificium vīibile, quo Deum corpore simul & animo colat. Suar. d. 74. sect. 1. Bellarm. 1. de *Missâ*, Valent. tom. 4. d. 6. q. 11.

11 In *Missâ* datur verum, & proprium sacrificium. Hoc negant hæretici nostri temporis *In Missâ pro contraria*, quod omnibus seculis vñuersi Catholici tenuere. Et quidam Episcopus Bitontinus *rum sacrificij* in Tridentino tentauit, defendere, Christum in nocte Cœna, dum Eucharistiam instituit, non obtrulisse sacrificium. Alij volebant, saltem non obtrulisse sacrificium propitiatorium. Vtrumque mortuò reprobat *Concilium sect. 22. cap. 1.* docens, Christum Dominum in ultimâ Cœna, dum panem, & vinum in corpus & sanguinem suum consecrando conuerit, non solum sacramentum, sed etiam sacrificium instituisse, sequi Sacerdotem secundum Ordinem Melchis, sed in æternum constitutum declarasse, atque corpus,

Sectio I. De Missâ Receptiones sententiæ. 89

pus, & sanguinem suum sub speciebus panis, & vini Deo Pati obulisse, verum scilicet, & prouidissimum sacrificium, etiam propitiatorium: & tradidisse porestatem Apostolis, & ipsorum in Sacerdotio successoribus, ad illudmet in Ecclesia iugiter offerendum, illis verbis: *Hoc facie in meam commemorationem.* Etenim Auctor noster nouam condens legem, debuit nouum instituere Sacerdotium, nouumque sacrificium, quæ sunt de substantiâ nouâ Legis, vt Paulus ad Hebr. 7. ostendit. Valent. tom. 4. dist. 6. quæst. 11. Bellarm. lib. 1. de Missâ cap. 6. & 7. Suar. d. 74. sect. 2. Coninch. quæst. 83. art. 1. dub. 2. Præpos. ibi dub. 3.

Quod verò Missâ, prout de facto celebratur in Ecclesia, continet hoc verum, vt propter Legis Euangelicæ sacrificium, præter veteris ac antiquæ sc̄ noui Testamenti sacræ figuram, & Conciliorum definitions, hæc ratio suader: Nam in Missâ datur oblatio, & immutatio rei permanentis in Dei cultum, quæ protectam supremam Dei potestatem, & noltrum effectum consumendi nos ipsos in eius honorem, si liceret, & expedire. Fit item per legitimum ministrum specialem ad manus huiusmodi deputatum: & instituta fuit per legiam anctionem, nimis rara a Christo Domino, qui caput est, & Legislator Ecclesia. Contine ergo Missâ quidquid requiri ad essentialiæ proprij sacrificij rationem.

13 Quareheris quid nomen Missâ sonet? Quamvis nomen hoc habetur in ictiprâ, satis antiquum est in Ecclesia. Quidam putant, esse vocem Hebreicam, & significare oblationem, habentique. Den. 16. 10. Verum ex vox est Hebreæ, sc̄ tenta fuisse in omnibus aliis linguis, sicut vox *Alleluia, Oanna.* Alij volunt esse nomen Latinum adiectionum, cuius substantiū *Oblatio*, vel *Hostia*, subintelligatur. Credidimus esse nomen substantiū pro missione, seu dimissione sumptum, sicut repulsa sumitur pro repulstone: collecta pro collectione: peccati remota pro remissione, apud Tertul. & Cyprian. Quo sensu dicit Diaconus *Ite Missâ* est, id est, iam est dimissio Congregationis, abire licet. Et quoniam olim etiam ante primam oblationem solebant dimitti Catechumeni, prima illa pars officij fuit appellata *Missâ Catechumenorum.* Vasquez dist. 21. c. 1. Coninch. quæst. 83. num. 47. Martinon tom. 4. distin. 3. 8. sect. num. 1. Addunt Henr. lib. 9. cap. 10. n. 3. Suar. d. 74. sect. 4. & Bonac. dist. 4. quæst. ultimâ pugn. 1. num. 1. Nostrum Sacrificium dici quoque *Missam*, quia Deus ad nos mittit Hostiam huius sacrificij, quam nos ad ipsum in oblationem remittimus.

14 Missâ sacrificium vincum est in Lege nouâ. Quia adeo est celsum, & infinitè superans quævis alia, quæ vel oblatâ sunt, vel possunt offerri: ut simul cum illo nullum aliud fuerit admittendum. Suar. dist. 74. sect. 4. Vasq. distin. 2. 2. cap. 6. Card. de Lugo dist. 19. num. 3. 5. Ideo Trident. vocat Eucharisti in verum & singulare sacrificium.

15 Sola consecratio institui potest in signum apertum ad constituendum essentialiter Missâ sacrificij. Quia ad veram rationem sacrificij sufficit destruere rei sacrificatae realis humana modo, qua transferatur in statum declinare inceptum ad suos naturales usus, & ten-

dentem ad interitum. Sed Christus Dominus per consecrationem, ethi non destruatur substantialiter, destruitur tamen humano modo realiter, quatenus accipit statum declinare, quo redditus ineptus ad naturales usus humani corporis: & aptus ad alios diuersos usus per modum cibi. Quare moraliter idem est, si fieret verus panis, & condiretur in cibum: que mutatione sufficiens est, ad verum sacrificium instituendum, non minor quam effusio liquoris, quæ libaminis sacrificium constituebat. Bellarm. lib. 1. de Missâ, capit. 27. propofit. 8. Cardin. de Lugo dist. 19. sect. 5. Martinon dist. 3. 8. num. 43. & 63.

Institui posse dixi. Solam consecrationem in signum aptum ad constituendum essentialiter sacrificium Missâ, iam quenam Missâ actio dicitur. *Sacerdotio, & sumptu simul constitutus est.* factio essentialiter sacrificium constituit, video. *sacerdotis, & sumptu simul.*

16 Institui posse dixi. Solam consecrationem in signum aptum ad constituendum essentialiter sacrificium Missâ, iam quenam Missâ actio dicitur. *Sacerdotio, & sumptu simul constitutus est.* factio essentialiter sacrificium constituit, video. *sacerdotis, & sumptu simul.*

17 Christus est sacrificata in Missâ, 1. Cor. 10. *Panis, quem frangimus, nonne participatio corporis Domini est?* *Principiæ res sacrificata in Missâ.* Quia in Missâ vt Tridentinum docet sef. 2. 2. c. 1. idem ille Christus continetur, & in cuncte immolatur, qui in arâ Crucis semel seipsum cruentè obluit. Sed in Cruce vere Christus sacrificatus fuit: Ergo pater Missâ principale est victimæ. Et quia Christus in Missâ destruitur in honorem Dei quod totum esse sacramentale, quod erat principaliter in antiquis sacrificiis adumbratum: & nunc in Ecclesia potissimum immolatur; & missæ congruit nouâ Legis perfectione, vt Ecclesia Christiana sacrificet Deo, quod in ea maius, & excellentius est, nimis rūm ipsum Christum sub speciebus constitutum modo quodam, ineptu functionibus suis naturalibus, & ordinato per podium cibi, & potus ad consumptiōnem, vt corruptis speciebus definit ibi conferari. Et quidem cum totus Christus sit in singulis speciebus, totus etiam ipse realiter in singulis immolatur, quamvis dici possit formaliter ex vi verborum sub specie panis immolari corpus, & sub specie vini sanguinem. Suar. d. 75. sect. 1.

90 Theologiæ Moralis Lib. XXI.

18 Missa conuenit cum sacrificio Crucis in re Missa conuenit principaliter oblatæ. Quia utroque Christus natus cum faciuntur est; differt autem in actione sacrificandi; nam sacrificio Crucis, & ibi fuit cruenta, nunc est incruenta; differt etiam in nonnullis accidentibus; in Cruce enim fuit extensus, passibilis, & patiens; in Missa sacrificatur impassibilis, & connexus cum sacramentalibus speciebus. Conuenit etiam Missa cum sacrificio, quod Christus in Cœnâ obtulit. Quia utrumque est incrementum, & habet rem principaliter oblatam; sed differt accidentaliter; nam in Cœnâ Christus fuit moralis, & suam proximam passionem significabat: in Missa vero immortalis offertur, & eius passio præterita significatur. Suar. d. 78. Vafq. d. 224. Filluc. tr. 5. n. 26.

19 Missa denique differt à sacrificio Cœnæ numerice. Quia actiones ipsæ non distinguuntur, & hæc sacrificia in actione consistunt. Verum à sacrificio cruento videtur Missa specie differre quod rationem signi sensibilis, quæ iuxta diueritatem actionis variatur: Et si quod rationem virtutis ob idem motuum diuinum cultus utrumque sacrificium pertineat ad eandem virtutem Religionis speciem. Suarez distinguo. ne 72.

CAPVT III.

De offerentibus Missæ sacrificium.

19 In Missa tres offerentes distinguuntur. Primus & principalis est Christus Dominus, qui sacrificium incruentum sui corporis & sanguinis quotidie Patri Sacerdotum offerit ministerio. Secundus offerens est Ecclesia Catholica, quæ tanquam communitas quædam, & Congregatio fidelium hanc victimam Deo offerit per Sacerdotes tanquam per idoneos ministros ab ipsa deputatos, ac consecratos. Tertius offerens est ipse Sacerdos, & omnes adstantes huic sacrificio, vel inferentes Altari vel in choro, vel illud procurantes, vel ad illud specialiter cooperantes.

20 Vt enim Christus Dominus, qui semetipsum se immolauit in Cruce se ingerit Sacerdotum ministerio in Missa immolat, Concilia definiunt: Lateran. in cap. Firmiter, de summa Trinit. Florent. in decreto de Sacram. Trident. sess. 2. cap. 1. Propterea David cecinit Psal. 109. Tu es Sacerdos in eternum, id est, toto saeculi cursu sempiternum habens sacerdotium. Christus gerit officium Sacerdotis perpetui, dum eius verbi, & eius nomine Sacerdotes dicunt. Hoc est Corpus meum: Hic est calix Sanguinis mei. Aptè August. ad Psal. 38. Ipse offerit manifestatur in nobis, cuius sermo sanctificat sacrificium, quod offeratur. Sic plane dignitati sacrificij dignitas offerentis respondet. Bellarm. lib. 2. de Missa c. 4. Suar. d. 77. f. 1. Laym. lib. 5. tr. 5. c. 1.

21 Ecclesia autem dicitur offerre Missæ sacrificium per Sacerdotes tanquam ministros à se Missæ sacrificij deputatos. Quia ille dicitur offerre, cuius nomine Sacerdos agit: sed agit Sacerdos in Altari ministerium illud Ecclesie nomine, qua Deum

adit per suum legatum, & multis Missæ ceremoniis instituit, & preces, quæ vim speciali indè participant, quatenus exhibentur Ecclesie nomine semper Numini cœlesti gratissima. D. Th. 3. part. quæst. 8. 2. art. 6. Heniq. lib. 9. cap. 17. n. 1. & 3. Filluc. tr. 5. n. 37.

22 Omnes nouæ legis Sacerdotes quamvis sint peccatores, vel præcisi, vel etiam heretici validè offerunt, si legitimam formam, ac ritum essentialiter adhibeant. Verum est, Sacerdotes præcisi non posse offerre tanquam Ecclesie ministros quoad preces & ceremonias, in quibus Ecclesia non vult, illos suo ex nomine operari. Quapropter Sacerdos præcisis, & non toleratus, si dicat Missam, validè sacrificat, & offertur.

23 Sacerdos proderit quod valorem, quem habet ex parte Christi principaliter offerentis. At non proderit quod valorem provenientem ex parte Ecclesie. Nihilominus si quis Sacerdos peccator, ac præcisis, & non toleratus, accepto stipendio, celebrat pro aliquo, obligationi iustitia satisfacit. Quia applicat illum fructum, quem ut Christi minister applicare tenet. D. Tho. g. 8. art. 6. Coninch ibi. Suar. d. 86. f. 1. Bonac. cum aliis d. 4. q. vlt. p. 6. n. 5.

24 Sacerdos autem præcisis & toleratus offerit etiam Ecclesie nomine, quæ dum illum tolerat, non irritat eius acta, licet grauerit peccet excommunicatus, si sponte se diuinis ingerat. Bonac. d. 4. q. vlt. n. 6. n. 5.

25 Similiter si Sacerdos sit indignus, non verò præcisis, peccat sacrificans, & eius sacrificium suum habet valorem, quatenus fit nomine Christi, & Ecclesie: non tamen habet valorem respondentem eius precibus, ut persona particularis. Quia priuata peccatoris preces fructuosa non sunt. D. Thom. 3. part. quæst. 8. 2. art. 2. & probat ex illo Pron. 28. Qui declinat aures suas, nè audiat legem, oratio eius erit execrabilis. Quod intelligo, quoties ipsam oratio peccaminosa est, ut contingit in peccatore sacrificante. Nam aliquoquin orationes peccatorum, quando debitum conditionibus sunt, exaudiuntur, non ex orantibus merito, sed ex Dei misericordia. D. Thom. 2. 2. quæst. 8. 3. art. 16.

26 Præter Sacerdotem celebrantem dixi etiam offerre qui sacrificationi ministrant, ut Diaconus, & alij vel Altari, vel choro seruientes. Item qui petunt, vel procurant offerri sacrificium, qui stipem dant Sacerdoti, vel illum ad celebrandum inducunt, vel alio modo concurrunt ad celebrationem. Quia in moralibus, qui cooperatur alicui ex præfatis modis actioni, potest, & solet illa denominari. Demùm etiam adstantes. Quia hoc ipsum est humano modo concurrere consentiendo, & communicando ratione: sicut dicuntur moraliter ad actionem concurrere, qui comitantur, vel assistunt operanti. Colligo aperte id ex verbis Missæ. Nam Diaconus simul cum celebrante dicit in Calicis oblatione: Offerimus tibi Domine, Calicem salutari. Sacerdos ipse sapè in plurali loquitur: Suscipe sancta Trinitas hanc oblationem, quam tibi offerimus. Et rursus, Orate fratres pro me, ut meus, ac vestrum sacrificium. Ede circumstantibus dicit: Qui tibi offerunt. Suar. d. 77. f. 3. Fagund. præc. 1. lib. 3. cap. 6. n. 3. & 16. Vafq. d. 226. c. 2. Coninch. quæst. 83. n. 108. Card. de Lugo d. 19. n. 23. p. Auerl. q. 11. f. 9. Certe qui volunt Missam audire, non solam volunt

Sectio I. De Missâ Receptiones sentent. 91

volunt materialiter illas voces percipere, & videte, quæ sunt, alioquin Cœcus ac Surdus illo precepto non obligarentur. Volunt ergo illud simul cum Sacerdote Sacrificium offerre.

26 Cœterum quamvis Praepositus relatus à D. Thom. in 4, dist. 4, dixerit ex intentione Christi Missâ fructum cunctis fidelibus applicari pro dispositione singulorum independenter à voluntate celebrantibus: oppositum est conforme sensu fidelium, qui iuxta Praepositum sententiam fustra curarent, Missas pro se, vel pro suis dici defunctis. Cùm igitur ex Ecclesiæ præxi constet, aliquem Missa fructum alii posse applicari: nec Christum hanc applicationem sive voluntati referuisse: conueniens institutionis modus, & Ecclesiæ traditioni conformis est, vt hic effectus detur illi, cui Sacerdos offerens tanquam dispensator mysteriorum, ipsum applicetur. D. Thom. quæst. 8, art. 6. Coninch. q. 8, n. 15. Suar. d. 79, sect. 9. Filliuc. tr. 5, n. 73. Averlaq. 11, sect. 10.

27 Debet Sacerdos specialiter applicare sacrificium pro determinate persona, vt ipsi conferat sive applicare specialiter fructum tam satisfactionis, quam impenitentiarum. Qui hic est modus communianandi talem effectum. Potest autem offerre pro pluribus, sed determinatis, inter quos integer fructus diuidatur iuxta dispositionem designatam ab offertente. Quia hoc totum ab eius intentione dependet. Vafquez distinct. 138, numer. 74. Granad. part. 3, contr. 3, tr. 5, dist. 4, sect. 2, num. 14.

Si Superiori Sacerdoti subdito præcipiat, vt Missam pro tali persona offerat, tenuerit obediens. Quia licet Sacerdos in applicandis Missis operetur pro Christi minister, cuius intentio certe eam cum intentione celebrantibus, & idem quo ad hoc intentio Sacerdotis non subdatur Ecclesiæ, vel Superiori cuiquam; à quo possit irritari: subditur vero quod oblationem offrendi, vel non offrendi, qua potest esse grauius. Vnde quando Superiori subditis præcipiunt, vt Missas offerant pro his, qui exhibire stipendum, vel pro fundatoribus, aut benefactoribus, qui sicut virtualiter contraxisceantur cum Religione, cui sua bona tribuerint Missarum intuui, quæ in illa assolent pro fundatoribus, & benefactoribus geni: peccant mortali contra virtualem contractum Religiosi, qui Missas iuxta Superioris præceptum non applicant. Fagund. præc. 1, libro 3, capite 10, numer. 4, & 6. Henriquez, & Suarez apud ipsum.

29 Quando vero Superiori præcipiunt, pro deuotis amicis, Prælatis, Principibus, vel pro confessiōnem Genitilium, aur Hareticorum, vel pro communibus necessitatibus Missas offerri: subditi sub mortali non tenentur obediere. Quia nec Superiori obligare subditos tam graviter intendunt: cum id potius commendent, quam præcipiant. Fagund. præc. 1, lib. 3, capite 10, numer. 6.

30 Si Sacerdos referat intentionem suam ad applicationem aleterius, qui nondum Missam applicuit, quando dicebatur: frustratur Missa suo effectu. Quia hic non potest manere suspensus, nisi celebrans apposuerit secundam, vel tertiam applicationem, quæ fortius effectum. Franc. de Lugo de Sacrament. libr. 5, capite 3, num. 41.

Debet Sacerdos, cùm celebrat, habere saltem virtualem intentionem. Qui post Missam dicam haud illam poterit applicare. Non enim potest Missam applicare, nisi dum gerit Christi personam, vt eius nomine dispenset: Sed non gerit Christi personam nisi dum celebrat: Ergo tunc solum poterit Missa fructum applicare. Coninch. q. 8, n. 167.

31 Debet, dum celebrat, habere saltem intentionem virtualem.

CAPVT IV.

De Missæ Fructu.

32 **M**issa effectum aliquem ex opere operato habet, vt causam particularem & proximam illius, id est, vi sacrificij præter omne meritum operantis aliquid infallibiliter confertur non ponentibus obice. Quia ex antiquissimo Ecclesiæ tam vsu, quam sensu cuncti fideles offerunt Missam, ad obtinendam remissionem peccatorum suorum, vel alienorum etiam: & ad subueniendum humanis indigentias: & sibi persuadent, non pendere Missa fructum à sanctitate Ministri, sed independenter ab eius merito, vi sacrificij nobis aliquem fructum Dominicæ Redemptionis applicari. D. Thom. 3, parte quæst. 79, art. 5, & quæst. 82, art. 1. Suarez cum aliis distinct. 79, sectione 1. Vafquez distinctione 229, capite 2. Coninch. questione 83, numero 116. Bonac. dist. 4, quæst. 4, pun. 4, num. 14.

In particulati verò Missa habet specialē vim, ad impetrando eos effectus, pro quibus obtinendis offeratur. Quia ex Ecclesiæ præxi recepta, semper obseruantur est, & celebrans oret in Missa pro viuis & defunctis, & pro communib⁹, & particulatibus hominum necessitatibus pro quibus etiam in Missali propriæ quadam orationes habentur: quod scilicet semper creditum est, plurimum velere Missam, ad conferendam his præcibus vim impetrandi. Hoc probat ex Patribus Catechismus Romanus tract. de sacrificio. Suar. d. 79, sect. 2. Coninch. dist. 83, num. 118.

33 Hæc impetratio considerati potest in ordine ad proximè offerentes, vel ad Ecclesiæ, quæ remotè offerit: vel ad Christum, qui principaliter offerit per suum Ministrum. Nec est dubium quin offerentes proxime, si recte sacrificent, vel offerant, per Missam, sicut per aliqua bona opera possint impetrare. Rursus Ecclesiæ quatenus offerit mediatè sacrificium per Sacerdotem, sic per eundem quasi per legatum à se destinatum, Deum orat, ab eoque impetrat, quin obserat malitia Ministrorum, & aliquia ratione temporis exaudiatur, & bonum aliquod semper Ecclesiæ, sicut in communī proueniat ex Missa sacrificio, nisi Sacerdos sit præcibus, & vitandis, per quem sicut Ecclesia non vult offerre, sic nec orare, nec impetrare. Suar. distinction. 79, sectione 1. Vafq. distinction. 229, capite 2. Coninch. q. 8, n. 116.

34 **M**issa sacrificium iuxta suam directam constitutionem ex opere operato remittit panam re operato panam aliquam re operato remittit.

35 **M**issa ex opere operato panam aliquam re operato remittit.

92 Theologiæ Moralis Lib. XXI.

ius pro quibus offertur, nisi obicem apponant. Hunc effectum merito ex opere operato vocatim, quia ponitur independens à dignitate, vel deuotio ministrantis, & ultra meritum recipiens ex promissione Dei certa, quam probat communis Ecclesias consensus, & Trident. *seff. 22. cap. 2. & can. 3.* D. Thom. *quæst. 79. articul. 5.* Suar. *dist. 79. secl. 6.* Vafq. *dist. 228. cap. 4.* Bellar. *l. 2. de Missæ cap. 4. & 7.* Henr. *l. 9. c. 13. n. 1.* qui plurimos citant.

36
*Conducit, ad
imperat, re-
missionem al-
terius parti
pœnae.*
 Prater illam partem pœnae, quæ condonatur ex vi satisfactionis applicata per Missam, conductus, quoque hoc sacrificium ad imperandum remissionem alterius partis pœnatum. Quia Missa est per se sufficiens ad imperandum quolibet bonum præteritum spirituale, cuiusmodi remissio temporalis pœnae censetur. Suar. *dist. 79. section. 6.* Filliuc. *rat. 5. num. 68.* Fagund. *præc. 1. lib. 4. cap. 1. num. 11.* Card. de Lugo. *dist. 19. n. 18.*

37
*Hic effectus
præstari potest
mediatè, vel
immediatè.*
 Hic vero effectus præstari potest dupliciter, scilicet mediatè vel immediatè. Mediata fit quatenus Missæ sacrificium impetrat gratias præuenientes, & virtus spirituales ad opera penitentia præstanta, quibus Deo satisfacere possumus pro pœnis peccatorum nostrorum, vel alienorum etiam quoties aliis satisfactionem nostram applicamus. Et hunc modum satisfactionis dari de facto censeo. Aucta de *Eucha-
ristiæ quæst. 11. secl. 11. & de penitent. quæst. 3.
secl. 3.* Immediata fieri, si per Missam orationi coniunctam impetraretur remissio pœnae debita peccatis illorum, pro quibus oratur, nihil illis interim oportantibus.

38
*Quatenus
propitiatoriū
est hoc sacri-
ficiū, conser-
vatur aliquomodo
primum gra-
tiam.*
 Sacrificium Missæ quatenus propitiatorium est, conferit primum gratiam, & remittit peccata mortalia fateri, aliquomodo: quod ita certum est apud Catholicos, ut oppositum censeatur errorem. Quia hoc significante verba illa consecrationis: *Qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.* Quæ merito Patres de sacrificio explicant inercentes; nam in Cruce nullus Calix profusus est. Quare Concil. Brachar. III. c. 1. & Iulius Papæ in cap. omne crimen, de *confessat.* *dist. 2.* dicunt, omne crimen, atque peccatum, oblati Deo sacrificiis, decreti. Ballarm. *lib. 5. de Missæ, cap. 2.* Henr. *lib. 9. cap. 15. n. 1.* Suar. *dist. 79. secl. 3.* Vafq. *dist. 228. c. 1.* Bonac. *dist. 4. q. vlt. punc. 3. num. 2.* Coninch. *q. 8. n. 37.* Martinon. *de Eucharist. d. 39. num. 2.*

39
*Quatenus
et eius indigneatione auerit, infallibilis est tali
placat Deum,
mensura, quem Deus in eius institutione de-
hic effectus est
signauit. Quia effectus, quem Missæ sacrificium
infallibilis.*
 Porro effectus Missæ, quatenus placat Deum, est infallibilis, si obex non apponatur, ut communiter Theologi facentur: Ergo pariter erit infallibilis quod placandum Deum in ordine ad remissionem culpe, cum eterque effectus ab eadem virtute propitiandi procedat. Card. Dugo. *dist. 19. n. 143.*

40
*Quatenus
imperatoriū
est, habet
aliquem in-
fallibilis.*
 Quatenus autem hoc sacrificium imperatoriū est, habet semper effectum aliquem infallibilem in subiecto capaci. Et quidem si peccator oret, & Missam faciat pro sua conuertione offerri, nec opponat impedimentum, impetratio specialium auxiliorum infallibilis erit, saltem ex promissione præcibus facta. Suarez

distinct. 79. section. 3. Filliuc. *tractatu 5. num-
ero 61.*

Præterea ob Missæ sacrificium illa semper auxilia Deus confert, quibus quantum est ex se, ob Missæ sacrificium Deus semper illa cōfert auxilia, & frequenter illud impetramus; interdum peccator con-
verò datur inefficax secundum diuinam voluntatis cōfolum. Censeo tamen propter Missam dari semper auxilium validius, & efficacius quoad actiuitatem internam, quā sine Missa daret eidem peccatori. Quia sic decet tanti sacrificij dignitatem. Colligo, auxilia, quæ per Missam conferuntur, non esse semper efficacia, & sufficien-
tia esse. Quia sicut sufficit, ut gratia Sacramentalis sufficiens inducat auxilia: sic etiam sufficit, ut Missa pro peccatori-
bus oblatæ sufficiens auxilia cauet. Nec ex-
pediebat, impetracionem auxiliorum efficacium infallibilem esse, ut semper cum timore, ac tre-
more nostram salutem operemur. Suar. *dist. 79. secl. 3.* Fagund. *præc. 1. lib. 4. cap. 2. n. 18.* Bonac. *d. 4. quæst. ultim. punc. 3. num. 4.* Coninch. *dist. 8. n. 140.*

Non confert Missa ex opere operato gratia sanctificantis augmentum in illis iustis, pro quibus offeratur. Quia alioquin utiliter offeremus Missam pro parvulis, amentibus, ac phreneticis ad augendam ipsorum gratiam ex opere opera-
to: quod tamen est contra sensum, & proximam fidem, & valde temerarium. Verum quan-
vis Missa non impetrat immediatè gratia aug-
mentum, mediata potest illud impetrare, dum offeratur pro iustis, ut illud conficerat auxilium excitans adactus virtutis elicendos, quibus cor-
tum gratia meritorie augeatur. Quia si Missa peccatoribus impetrat auxilium excitans ad conuersiōnem: cur non pariter iustis impetrat auxilium ad augendam meritorie gratiam frequentier efficacem, interdum inefficacem: semper tamen quoad internam actiuitatem va-
lidiorum, quam quæ sine Missa concederetur. Suar. *dist. 79. secl. 3.* Vafq. *dist. 228. c. 3.* Coninch. *q. 8. n. 131. & 137.*

Gonducit Missa ad remissionem venialium saltem mediata, scilicet per impetracionem au-
liorum, quibus eliciantur actus ad venialium re-
expiationem disponentes. Quia Trident. *seff. missæ.* *22. c. 2.* profatur, per Missam applicari virtutem passionis in remissionem eorum, quæ à nobis quotidiè committuntur, peccatorum, nemp̄ venialium. Vafq. *dist. 228. c. 3.* Suar. *dist. 79. secl. 5.* Fagund. *præc. 1. lib. 4. cap. 4. num. 1.* Coninch. *question. 8. n. 36.* Bonac. *d. 4. q. vlt. punc. 3. num. 5.*

Secundo quovis actu, quo peccatum veniale formaliter, aut virtualiter detestemur, potest no-
bis per vim huius sacrificij remitti sine mutatio-
ne nostræ physicæ, quæ vel gratiam habitualē, vel
nō habitualē, vel aliquem eliciamus actum. Quia cum veniale peccatum non relin-
quar propriam maculam, quæ priuationem in-
cludat alicuius doni: sed solam deordinatio-
nem habitualē respectu Dei disiplinæ in homine proper actum præteritum: potest Deus tollere maculam veniale, dum non detur obex actualis, aut habitualis complacentia, perm̄ o-
rationem condonationem externam, sine physicā muta

Sectio I. De Missâ Receptiores sententiæ. 93

mutatione illius, qui venialiter peccauit. Suar. d. 79. s. 5. Cominch. q. 83. n. 136. Fagund. p. 1. d. 4. c. 4. n. 5. Quid circa haec de facto Missâ. fa gerat, s. 2. expendam.

Provinciis hæresi infectis, vel pro viris Apostolatis, qui procurant reductionem excommunicatorum. Quia hoc nullibi prohibetur. Potest celebrare, & offerre Missam pro quolibet excommunicato, etiam non tolerato quatenus actio sacrificandi est opus operantis, habens ut sic vim impetrandi, vel etiam satisfaciendi. Quia hoc non est prohibitum ab Ecclesiâ, sed solum publicum sacrificium, ut offertur nomine Christi, vel Ecclesiâ cum omnibus Ecclesiis sufficiens.

Non licet pro non toleratis Missam offerre. Quia grauiter prescribit Ecclesiâ, ne Sacerdos in nomine Christi, vel Ecclesiâ Missam pro his offerat. At si Sacerdos de facto celebret pro non toleratis, ut Ecclesiâ personam gerit, applicatio Missâ non valeret: ut autem gerit Christi personam, applicatio, quamvis illicita valeret, non capax subiectum. Quia Ecclesiâ sub prohibitione tollit omnem fructum sacrificij, quis non nomine non toleratis possit prouenire; non vero potest tollere fructum Christi nomine proueniens; hic enim solummodo à celebrantis in nomine Christi voluntate dependet. Conuenient Doctores.

Pro peccatorum etiam publicis potest Missa offerri quoad bonorum spiritualium impetracionem, vel etiam temporalium, quæ ad animi publicis.

45 Dux superius, dati quatuor Ordines offerentium Missam sacrificium: Christum Dominum, Ecclesiâ, Sacerdotem celebrantem, & omnes Ecclesiâ, per alios cum Sacerdote concurrentes ad offerendum. Circa primum scio aliquos voluisse, Missam, ut scimus, scimus, quatenus præcisè offertur à Christo, respondere fructum quem pro libito Dominus alicui applicet. Citarum Secundum quod. 20. Sed neque hoc ille afferit, nec afferi cum fundamento potest. Quia scit Christus iam per se nullum sacrificium offerit, ita nec huius fructum per se cuicunque applicat, sed per Ecclesiâ ministros: nec habet fructum distinctum ab eo, qui oblationem Sacerdotis respondet. Suar. d. 79. s. 8. Filliuc. tr. n. 72. Cominch. q. 83. n. 149. Circa secundum, & tertium, s. 2. Problemata instituimus.

46 Iam vero rogites, pro quibus Missâ possit offerri, cuiusfructus applicari? Certum est, principalem offerentem, (quem num. 45. diximus, regni mundi Christum) offerre Missam non posse pro se ipso. Quia ut ait Apostolus Hebr. 7. non haberit vitam necessitatem (quemadmodum Sacerdotes) prius pro suis delictis Hostias offerre.

At catenâ Sacerdotes offerre possunt pro semetipuis, cum ipsi Missâ fructu indigant. Possunt quoque pro aliis offerre, ut constat ex Paulo Hebr. 13. & ex Canone Missâ, & ex ipsâ naturâ sacrificij, quod pro aliis etiam est institutum. Quapropter in ordinatione datur Sacerdoti potestas offerendi pro viuis & defunctis.

Sacerdos quidem non solum potest, sed etiam deber Missam offere pro totâ Ecclesiâ Militante, omnibique eius membris, specialiter pro præcipuis, quæ nominari solent. Quia deber Sacerdos se conformare Canoni Missâ, ubi dicitur, sacrificium offerri pro Ecclesiâ sanctâ Catholicâ, pro Papâ, pro Antistite, pro Rege, & omnibus Orthodoxis, Monuerim tamen, illam obligationem non esse iuris dictum, nam ex illo non habent: sed ab Ecclesiâ imponi, dum illa verba præscribit. Quare Sacerdos quatenus offerre Ecclesiâ nomine. Nec licet, nec validè potest, aliquem ab hoc generali fructu excludere, quia non potest intentionem Ecclesiâ mutare. Laym. l. 5. tr. 5. c. 2. n. 16. Bonac. d. 4. quæst. ultim. p. 5. numer. 2. & 3. Suarez disq. 78. s. 2.

47 Potest offerri Missa pro quibuslibet excômunicatis, indirecte, quatenus offertur directe pro

infantes possum ex Missâ fructu imprestito: & energumeni satisfactionis.

48 Pro defunctis in Purgatorio existentibus posse Missam offerri definit Trident. s. 22. c. 2. Et pro defunctis in Purgatorio existentibus.

49 Consentuerunt Patres ac Doctores Catholicæ contra Nouatores. Quia animæ in Purgatorio existentes sunt membra viua corporis Ecclesiæ, & torquentur pro delictorum reatu: Ergo iuvari possunt sacrificio, quorum fructus satisfactionis ipsis applicetur infallibili legge. Bellarm. tom. 3. lib. 2. de Missâ cap. 7.

94 Theologiæ Moralis Lib. XI.

53
Pro defunctis damnatis non potest Missa of-
ferri. Quia cum sint extra salutis statum, &
omnis beneficij gratuiti incapaces, nec satisfac-
tionem, nec impetrationem Missæ posunt par-
ticipare. D. Thom. 3. p. q. 5. art. 3. Bellarm. lib. 2.
de Missa, c. 6. Vafq. d. 227. c. 5.

54
Pro sanctis beatis offerti non quoad satisfactionem, qua non
indigent; nec directè quoad impetrationem glo-
riae accidentalis; nam haec habet in beatis singu-
lis determinatam legem, qua directè non
pendet ab orationibus nostris; sed quo ad agen-
das gratias Deo pro beneficiis in beatos collatis,
& ad ipsos Sanctos honorandos, & invocandos.
Vafq. d. 227. c. 5. Bellarm. lib. 2. de Missa, cap. 8.
Fagund. præc. 1. lib. 3. c. 11.

55
Iam verò exprimam, quidnam requiratur in
iis, pro quibus Missa dicitur, ut eius fructum per-
cipiant. Profecto quatuor communiter requi-
riuntur, quibus applicatur: status, indigentia, dis-
positio. Capacitas conferunt communiter per
Baptismum. (Sed iam vidimus super, quo ad
impetrationem prodest non baptizatis, & infi-
delibus; & forsan etiam quo ad satisfactionem
catechumenis.) Status requiritur viatoris, quo
nomine comprehenduntur etiam animæ Purga-
torij, quia nondum ad vitium gloriae terminum
perueniunt. Requiritur indigentia, nempè ut
illis, pro quibus sacrificium offertur, habeant ali-
quem reatum poena temporalis ex culpa re-
natae celicitum, ut Missa satisfactionem partici-
pant. Quia si culpa nondum sit remissa, huius-
modi culpa poena non remittitur. Nec enim
institutioni Missæ, nec rationi est consonum, ut
stante culpa, eius poena remittatur. Denique
requiritur dispositio; sed certum est, quoad im-
petrationem geodesle Missam etiam peccatoribus.
Suar. d. 34. sect. 10. Fagund. præc. 1. lib. 4. c. 1.
n. 19. & alij communiter.

56
Quæsieris, utrum Missæ valor sit infinitus?
Missæ valor quatenus offertur à Christo
quatenus à Christo offer-
tur, est infinitus.
Certe valor Missæ quatenus offertur à Christo
principaliter, & à Sacerdote Christi personam
gerente, valorem habet infinitum. Quia tunc
tam res oblata, quam primarius offertens est
Christus Dominus habens infinitam dignita-
tem, & sanctitatem ob hypostasin diuinam, unde
sufficientem habet proportionem, ut possit
ad infinitum effectum operandum institui. Suar.
d. 79. sect. 1. Coninch. q. 8. n. 179.

57
Quatenus
auro est opus
operantis pro-
ximi, id est
Sacerdotis, fi-
nitus est.
Dg. valor itaque Missæ nulla est dubitatio,
tota quæstio circa fructum versari potest. Valor
enim distinguunt ab effectu; nam valor signifi-
cat dignitatem moralem huius oblationis, ut
sufficere possit ad metitum, satisfactionem, &
impetrationem, si iuxta diuinam institutionem
ad aliquod eorum referatur. Effectus autem est
id, quod de facto datur, vel dari potest iuxta di-
uinam institutionem, que completam vim prox-
imam producenti talem effectum tali sacrificio
contulerit. Et quidem valor Missæ, quatenus
est opus operantis proximi (nempè Sacer-
dotis vel aliorum coofferentium) finitus est, sicut
aliorum operum. Quia in hac oblatione magis
attenditur offertens dignitas, & deuotio, quæ
finita sunt in hoc casu; quam dignitas, seu quan-
titas rei oblate. Alioquin oblatio, qua Deipara-
sum Filium in Templo obtulit, valorem ha-
buit et infinitum. D. Thom. 3. p. q. 79. c. 5. Card.
de Lugo d. 19. n. 254.

Fructus Missæ potest dici, vel infinitus inten-

siue, vel extensus: uterque tursus sumi potest
cathegorematice, vel syncathegorematice; fru-
ctus est, infinitus cathegorematice intensi-
us, si simul remitteretur debitum infinita poenæ
simpliciter, vel impetraretur aliquid infinitum
simpliciter; sed neutrum inquam contingit, &
ideo conueniunt Doctores, Missæ fructus esse
intensius cathegorematice finitus. Quia Deus
noluit, conferri per Missam infinitum simplici-
ter effectum; sed finitum, ac determinatum,
quem ipse nouit; & nos colligimus ex Ecclesiæ
præxi, plures Missas applicatas eidem: quia sci-
licet sentit, vnicam non semper torius poena re-
missionem, vel totius petitionis impetrationem
conferre. D. Thom. in 4. d. 45. q. 2. a. 4. quæst. 3.
ad 2. Suar. d. 79. sect. 1. Filliuc. tr. 5. n. 83. Con-
inch. q. 83. n. 191. Bonac. cum alius d. 4. q. ultim.
part. 4.

Fructus hic dici potest infinitus intensius
syncathegorematice, quatenus crescere potest
quoad satisfactionem iuxta dispositionem co-
rum, quibus applicatur: & sicut dispositione cres-
cere potest sine termino: sic pariter remissio pe-
nae crescere potest in infinitum. Similiter quo-
ad impetrationem crescere potest in infinitum,
quatenus nunquam possumus aliquid pere-
re, quo non possimus petere, ac impe-
trare aliquid maius, si nimis offertentium
deuotio, vel multiudo crescat; siquidem
singulis coofferentibus particularis fructus
impetrationis, & satisfactionis, minor, vel
maiore secundum minorem, vel maiorem ipso-
rum dispositionem, correspondet. Vafq. d. 230.
n. 15. Coninch. q. 83. n. 187. Card. de Lugo d. 19.
num. 242. Auerfa q. 1. sect. 9. §. & intelligi-
tur.

Extensus diceretur infinitus cathegoremati-
cæ Missæ fructus, si videlicet simul infinitis ho-
minibus poena finita remitteretur: vel bonum
aliquid infinitum posset impetrari. At cum
nunquam dentur infiniti homines simul, certum
est, non dari fructum extensus cathegoremati-
cæ infinitum. Doctores proxime citati.

Quando plures offertentur, seu coofferentur
ad idem numero sacrificium concurrent, singu-
li quatenus offertentur sunt, accipiunt integrum
fructum, non minorem, quam si vnicus offertens
fuerit. Vnde talis fructus dici potest syncat-
hegorematice infinitus extensus. Quia hic
fructus adscribitur offertentibus, quatenus cum
debita positione cooperantur ad tanti sacrifici-
ej oblationem; sed multiplicatis offertentibus
multiplicantur dispositiones, & oblationes: Ergo
fructus debet ad offertentium numerum multi-
plicari. Suar. d. 79. sect. 12. Filliuc. tr. 5. n. 86.
Merat. tom. 3. de Euch. d. 38. n. 4. Diana p. 5. tr. 14.
resol. 1. 12.

Missæ fructus quo ad impetrationem est in-
finitus extensus syncathegorematice, quatenus
Missæ pro multis oblatæ, non minus impetrat
singulis, quam si pro uno tantum offertetur.
Quia impetratio sola Dei misericordia nititur,
& respicit meram ipsius liberalitatem: At ad
hanc aliciendam Missæ sacrificium est infinitus.
Deo gratum, nam ex parte principalis offertentur,
quam ex parte rei oblate, cuius valor semper
excedit quilibet beneficiorum numerum: Er-
go ex se sufficiens est ad impetrare, nam quamlibet
beneficiorum multitudinem. D. Thom. in 4.
d. 45. q. 2. art. 4. quæst. 1. Suar. d. 79.
sect. 1. 2.

Sectio I. De Missâ Receptiores sentent. 95

71. Filliuc. tract. 5. n. 91. Auera. 9. 1. sect. 7.
Val. q. d. 230. c. 2.

63 Denique Missâ fructus quoad satisfactionem
que correspondet illis, pro quibus Missâ dicitur,
est finitus extensus: quare si pro multis offer-
tur, in singulis proportione serua: à minuitur.
Quia in inservit diuina sic facta censetur, ut cui-
libet oblationi determinatus respondeat effectus
quicunque applicari possit vni, vel multis: non au-
tem in singulis multiplicari, sed diuinâ iuxta ip-
sorum numerum. In istuctionem hanc colligi-
mus ex communâ praxi iam Apostolicis confir-
matâ decessis, quibus iubentur Sacerdotes vni
soli Missâ applicare, non pluribus, cum ab uno
recipiunt superendum. D. Tho. Scot. Gabr. & alij,
quos sequuntur. Suar. d. 79. sect. 12. Henr. I. 9. c. 19.
n. 5. Bonac. d. 4. q. vlt. pan. 4. n. 6. Diana. p. 4. tr. 4.
refol. 196. & p. 5. n. 12. refol. 81.

Certe iure diuino nec singulis Sacerdotibus,
nec singulis Ecclesiis, nec Ecclesiæ toti præcipi-
tur, vel prohibetur quoridam sacrificium. Iure diuino
nec præcipitur
ne prohibe-
tur celebratio
quotidiana.

68 Cathedralibus Ecclesiis quotidianaæ celebra-
tionis inest obligatio. Quare debent Episcopi,
vel Praefecti talium Ecclesiæ curare, ne defit
villâ die in illis sacrificium. Quia ex c. Iteratur de
confecr. d. 2. & c. cum creatura, da celebr. Missar.
præscribitur. Iuuat Ecclesiæ consuetudo, que
vix legis habet, & communis sensus fideliū, qui
gravi scandalo pungentur, si sine iusta causâ in
huis Ecclesiæ sacram omittentur. Quare censeo
eis stipendia cum hâc obligacione exhiberi.
Sotus in 4. diſt. 13. quaſt. 2. art. 2. Vafq. d. 232.
num. 13. Filliuc. r. 5. num. 104. Coninch. qu. 83. p.
n. 203. Azor. tom. I. l. 10. c. 24. q. 2. Laym. l. 5. tr. 5.
c. 3. n. 5.

69 Eisdem rationibus hoc extenditur commu-
niter à Doctoribus ad Ecclesiæ Collegiatas, si Et Collegiatas
& Conuentus
les. & Paro-
chiales si sus-
cipientis si Sa-
cra cordatum nu-
merus.
sufficientem habeant numerum Sacerdotum.
Item ad Conuentus, vbi mediocris faltem sit fa-
cere Sacerdotum numerus. Imò ad Ecclesiæ Parochia-
les, qui suppetit numerus competens Sacerdo-
tum. At in his attendi deber consuetudo, seu co-
stitutiones Synodales cuiusque Diocesis. Vafq.
d. 232. n. 13. Coninch. q. 83. n. 205. Laym. l. 5.
tr. 5. cap. 3. n. 2.

70 In cunctis anni diebus, triduum Maioris Heb-
domadæ si demas, celebrare licet, nisi forsitan ob-
ster interdictum alicubi. Feria sexta Maioris Cuius die am-
bus cele-
brare pos-
sunt præ-
dicti in pa-
tronis, & mor-
tis in D. ministris.
Hebdomadæ celebrare non licet. Declarauit
Innocent. I. cap. Sabbatho, de confecr. diſt. 3. fatus:
Traditio Ecclesiæ habet, iſto biduo Sacramenta
penitus non celebrare. Quare Sacerdos in offi-
cione solemni Paracœus non conſecrat, sed ho-
fiam pridie conſecratam, & aſeruatam conſu-
mit sine sanguine sub ſpeciebus vini, que con-
ſuetudo generalis, & vetus inuolabilis vſque ad
hæc tempora perſuerat. Quia cum Ecclesia re-
colat eâ die realem Christi paſſionem, & crue-
tum paſſificium, non repræſentat myſt. c. nec
immolat inuenit. D. Tho. 3. par. quaſt. 83.
art. 2. ad 2. Sabbatho ſancto ſimiliter olim pro-
hibitum fuit celebrare, vt conſtat ex prefato tex-
tu; nam Ecclesia per totum etiam illum diem in
ieſuio, luſtu, & repræſentatione mortis Domini-
cæ perſuerabat, Miſamque Reſurrectionis no-
te celebrabat in ipſa. Poſtē vero Miſa Re-
ſurrectionis anticipata fuit ad ante meridianum
Sabbathi tempus. Conſtat ex praxi Doctorum
consenſu.

71 An licet eodem die ſapientius celebrare? si ro-
ges, reſpondeo iure naturali vel diuino vetitum Vetitum vbi
non eſt: iure tamē Canonico prohibetur. c. ſuf-
co, ſapientius in
ſicit, de confecr. d. 1. q. 1. Consulnisti. c. Te referente de
die celeb. tric.
celeb. Miſi. Ita D. Tho. 3. p. q. 83. a. 2. ad 5. Indica-
tur hiſce in capitibus duplex preſcribitionis ratio,
prima myſt. ſciliſe ad repræſentandam ſuffi-
cientiam vniſi ſacrificij cruenti Christi Domini:
ſecunda mortaliſe, quia vix potest homo ſe digne
ſinguli diebus ad Miſam vniſam præparare.

72 Due huius prohiſtionis exceptions in pre-
ſato c. Consulnisti continentur, prima Nativitas Duplex eſt
exceptione Na-
tivitatis Do-
minii, ſecunda occurſentis neceſſitatis. Et qui-
tūdatus Do-
minis die Natalis Domini tres Miſas dicuntur, vt miniſt. dies, &
triplex Christi generatio diuina, temporalis, & neceſſitatis
ſpiritualis indicetur. D. Tho. q. 83. a. 2. ad 2.

73 Eſt ob. & Mend. Theol. Moral. T. III.

1 Circa

74 Vetus Sacer-
dotus per annu-
m non de-
linquit. Quia licet deſerit præcep-
tum celebrandi, non ita videtur
vigore poſt Sacerdotium ſuceptum, vt mox de-
beat nouis Sacerdotiis celebri: Requiritur ergo
congruum temporis ſpatium ad titus, & cæ-
monias addicendas, & multò magis ad animæ
preparationem, & ad deuotionis fomentum.
Filliuc. r. 5. n. 95. & alij.

75 Si deſerit cauſa iusta non celebrandi per diu-
natum tempus, non erit peccatum abſtineſe. Cuius die am-
bus cele-
brare pos-
ſunt præ-
dicti in pa-
tronis, & mor-
tis in D. ministris.
Quia quamvis Sacerdotibus impositum cele-
brandi præceptum, hoc habet, ſicut alia suas iu-
ſtas exculpationes. Filliuc. r. 5. n. 95. Suar. d. 82.
ſect. 2. & alij communiter.

76 Si vero Sacerdos sine iusta cauſa per diu-
natum tempus a celebrazione abſtineſe, regulariter
ter lethale piciūl perpetrat: Quia quidquid
ſit de principiis inſinieſis obligationis celebra-
di, extinfeca principia ſatis celebrazione ſu-
dient. Nam Sacerdos nunquam, vel ratissimè cele-
brans communiter, ſpirituelle derritumentum,
peculium liberum delinquendi, & aliorum ſcā-
daluſ incurrit. Nec moraliter hæc omnia poſ-
ſunt à nunquam, vel ratissimè celebante vitari.
Manuel in ſup. 1. c. 247. de Miſa. n. 4. Card.
de Lugo. 4. 20. ſect. 1. Suar. d. 82. ſect. 1.

77 Simplex Sacerdos die ſeſto (quando non eſt
alius, qui celebreſ) tenet ſub mortaliſ facere
ſacrum, quod laici poſſunt audire ad præceptum
implendum. Quia charitas obligat ad ſuc-
cendum neceſſitati præſeruum ſpirituali
proximorum, quoties commode poſſumus: fed ille
Sacerdos tunc poſteſ ſtali fideliū neceſſitati ſu-
cere: Ergo tenet. Datur autem vera neceſſitas,
quia licet populus non peccaret non au-
dens tunc ſacrum, priuareſ tamen ſpirituali
fructu, quem ex ſacri auditione percepere, plu-
ribus poſſan neceſſarium ad vires animi repara-
das. Profecto ratissimè Sacerdos in ſeſto popu-
lum ſine Miſa relinquit, quin aliquam infamia
notam incurrit, quam ex charitate propriâ te-
netur uitare. Manuel in ſup. tom. 1. c. 247. n. 6. Mou-
te p. 3. c. 5. §. 8. n. 1.

Eſt ob. & Mend. Theol. Moral. T. III.

96 Theologiæ Moralis Lib. XXI.

74

Causa sufficiens necessitatibus, quando Parochus **causas necessitatis** coadiutore carens, duas habet Ecclesiæ, ne alteratis est, præter populus die festo Missa priæetur. **Quia rochum sine coadiutore**, uterque habet ius Missam suam in Parochiâ audiendi. Bonac. d. 4. q. vlt. pun. 7. §. 5. n. 9. Suar. d. 80. set. 3. Vasq. d. 23. 2. c. 5. Azor. 10. 1. L. 10. c. 24. q. 8. Coninch. q. 83. n. 2. 1. 2. Laym. l. 5. tr. 5. c. 4. n. 6. Moneo tamen, requiri, ut talis Parochus in oppidis diuersis diuersas Parochias habeat.

75

Nō potest hic Feria quinta regens, Feria 5. Cœna solium in Parochiâ principaliori est celebraturus, & Eucharistia in monumento recondituras; ne cogatur Feria 6. si velit in utrâque officium agere, particulam immis-
Cœna in utrâque Ecclesiæ Missâ celebra- san vino sumere, subindeque non ieiunus in secunda communicare. Quod etiâ quidam ad-
mittant, ne alterutra Parochia illius diei officio priuetur: nullum ius petit, nec probat authoritas. Quare si Sacerdos non prævidens impedimentum in utroque loco celebratur, & Eucharistia in monu-
mento repositus: poterit non sumere vini in officio priori, nec illud in Calice mittere: sed solam particulam hostiæ. Quia illa cæremonia non est ad eodam essentialis. Si vero iam vini absumpsit, non peragat officium in alterâ Parochiâ, sed in Sa-
cario Eucharistia recôdat. Suar. d. 80. set. 3. Ma-
nuel in sum. 20. 1. c. 24. 7. n. 5. Martin. 10. 4. d. 40. n. 7.

76

Necessitas est Doctrib. annuntiat, qui bis posse in die Mis-
prætoria sacrificii perficit, Primus ob sacrificij perfectionem; scilicet si Sacerdos post hostia consecrationem recordetur, se dixisse ī eo die Missam, debet cō-
ferre Calicem, & perficere sacrificium. Similiter si Sacerdos post consecrationem deficit, nec adie-
alius, nisi qui iam Missam dixit, & ablutionem, imò & alios postmodum cibos sumpsit, debet iterum celebrare, ne maneat sacrificium imperf-
etum. Auct. de Euchi. q. 1. set. 1. 5. §. Verū ex his. Secundus, ne moribundus sine viatico decadat, potest dici secunda Missa. Quia verè magna est communioris necessitas in mortis articulo. Tol. Sylvest. Henr. Chamer. Graff. Azor. quos sequitur Bonac. d. 4. q. vlt. pun. 7. §. 5. n. 10. Coninch. q. 83. n. 2. 1. 5. Vasq. præc. 1. l. 3. c. 17. n. 8. Card. de Lug. d. 20. n. 44. Martin. d. 40. n. 12. Alij plures casus à Doctrib. exprimuntur, in quibus dissentunt: ide quod ad secundam eos sectionem remitto. Monuerim interim casus hosco olim fuisse recep-
tos ut in plurimum ob Sacerdotum paucitatem, nunc autem propter corundem copiam in defuodinem abiisse. Quare si alius nunc etiam tanta raritas Sacerdotum daretur, ut esse sufficiens necessitas, licebit iterata celebrazione iuxta motem regionis, & de consensu Prelati, si pos-
sit obtinere. Addiderim, liceat pariter sepius in die celebrazione, quoties iusta necessitas etiâ extrin-
seca occurat, videlicet populi perturbatio, mul-
torum querimonia vel scandalum nisi rursus celebretur. Quia in c. Consulisti, de celebr. Missar. generaliter petetur iusta necessitas; & quia iure non determinatur, prudenter arbitrio relinquitur. Sylvest. v. Missar. 1. q. 7. Nau. 6. 25. n. 87. Henr. l. 9. c. 30. n. 7. Lay. l. 5. tr. 5. c. 4. n. 6. Coninch. q. 83. n. 216. 6. 24. 8. n. 1.

77

Quanam hora celebrare liceat, si rogites. Misla priuata quacumque hora ab Aurora vli-
lanceat celebra- re ad Meridiem dici potest. Et nulli licet ante Aurora, vel post Meridiem celebrare. Regu-
lisque ad Meridiem. la Misalis. Conc. Tolet. anni 1583. D. Tho. 3. p. 9. 83. 4. 2. ad 4. & Doctores communiter. Auto-

re autem nomine non intelligitur ortus solis, sed eius irradiatio prima, quam alij vocant primam aëris illuminationem, vel lucis initium, aut crepusculum, quod præcedit solis ortum per vnam, aut duas horas præ temporum varia-
tate. Nam circa aquinoctia præcedit per horam & quadrans; circa Solstitia, per duas horas, & quadrans; circa media tempora plus minusve, per magis accedit ad hunc, vel illum terminum. Card. de Lug. d. 20. n. 3. Auct. q. 1. set. 5. §. Quarto intra.

Ab hâc Regulâ excipitur primo Natalis Dñi

78

dies in quâ conueniunt Doctores, primam Mis-
sam dici posse mox post medium noctem, & sic

exceptiones,

circa Aurora.

seruat praxis Ecclesiæ. Quia hoc saltem conce-
ditur in c. Nocte sanæ, de confecr. d. 1. Excipitur secundum necessitas, ratione cuius potest fieri sacrum ante lucem, v.g. quoties id necessarium sit ad comunicandum infirmum aliquo in forsan si-
ne viatico deceperum. Quia nec cōsuetudo, nec Misalis præceptum obligare cum tanto rigore conseruat, ut non sit maioris momenti moribudo succurrere, quam lucem ad celebrandum expe-
ctare. An ad hoc necessaria sit Prælati licet, nec
ne proprio Problemate discutiam. Certe media nocte posse propter moribundos Communione
celebrati existimo. Laym. l. 5. tr. 5. c. 4. n. 2. Diana p. 2. tr. 14. res. 3. Tunc enim etiam præponderat moribundi necessitas, qui si diutius expectet, forsitan fine viatico discedet. Tercio excipitur ne-
cessitas iter faciendi. Et quidem inter Episcopâ
præilegia numeratur, quod causa itineris vel
ipse: vel alius coram ipso possit ante lucem cele-
brare. Gloss. in c. final. de priuile. in 6. quod com-
muniter recipiunt Doctores. Imò potest quilibet Sacerdos ob necessitatem iter faciendi vel simili-
lem ante debitam horam celebrare ex sententiâ
Henr. l. 9. c. 24. n. 4. & S. v. Missar. n. 27. qui sic
ait: *Ante Auroram celebrare licet ob necessitatem aut urgentem casum, ut ob iter faciendum.* At in editione correctâ dicitur: *Non licet ante Auroram
notabiliter, aut post Meridiem celebrare sine dis-
pensatione.* Merito quidem. Quia non solum Misalis Rubrica repugnat, sed etiam consuetu-
do; sola quippe itineris commoditas non suffi-
cit, nec timotati Sacerdotes id sine præilegio agunt. Fagund. præc. 1. l. 3. c. 17. n. 3. Laym. l. 5. tr. 5. c. 4. n. 3. Qui tamen excipit cum Soto in 4. d. 13. q. 2. a. 2. Nisi modica sit anticipatio cuius in materia morali ratio non habetur. Vel nisi causa publica sit, v.g. quia populus peregrinatio-
nem est institutus. Addo pariter, nisi conseru-
dine sit inductum, ut quando dies breuissimi
sunt, longè ante lucem pro famulis, operariis,
& viatoribus faciat: quod in Germania,
Belgia, & Aquitania receptum esse testa-
tur Gabriel. lett. 14. in Canon. Nauar. Vasquez
Laym. & alij. Excipitur quartæ præilegium, quæ
dicuntur Cardinales habere, ut quamvis iter
non faciant, celebrent ante lucem. Diana part. 6.
tr. 8. resol. 40. Item omnibus fete Regularibus
concessum est, ut ante lucem, vel post Meridiem
ex causâ possint celebrare. Manuel tom. 1 summa-
6. 24. 8. n. 1.

6. 24. 8. n. 1. An post Meridiem celebrare liceat, nec ne,

set. 2. exponam. In præsenti anno, consuetu-

dimem non celebrandi post Meridiem non cer-
tò esse cum obligatione gravi receptam. For-
diem san enim sicut ob humanam fragilitatem intro-
ducta fuit, sic in eius leuânen conservatur. A li-

qui

98 Theologiæ Moralis Lib. XI.

*Non licent in discutiam. Interim Aucta quæst. 11. s. 14. anni-
mari celebra-
tis* afferit Pontificem, vel saltē Episcopum posse licentiam ad celebrandum in mari exhibere. Coninch q. 83. n. 228. solum Papam posse huiusmodi dare licentiam arbitratur. Fagund. *præc. 1. lib. 3. c. 10.* testatur, præcessisse licentiam Clementis VIII. & Pauli V. addit. Granado 3. p. *contr. 6. tr. 14. d. 13. n. 2.* Cyrenensem Episcopum vidisse Breue summi Pontificis, in quo declarabat, posse sine scrupulo Missam in mari celebrari. Rogatus summus Pontifex ut tandem facultatem pro tritemibus concederet, illam negavit, & merito nec tritemes ita sunt aperte, sicut grandiores naues, nec ita indigent cum frequenter accedant ad terram, vbi possint Missam audire. Card. de Lugo d. 20. n. 89. Diana p. 5. tr. 3. ref. 40. videtur licentiam istam ad dies festos limitare. Reliqui Doctores proprio Ploblem. citandi absolute loquuntur, & praxis dies profestos comprehendit.

85 Age, videamus, quid possint Episcopi circa locum celebrationis. Episcopis iter facientibus fin. Episcopi circa celebra-
tionis locum, conceditur cap. *fin. de priu. 1.* vt super altari portatili celebrare possint, vel assistere sic celebrari, non solum in casu necessitatis, vt certi possunt, sed ob solam maiorem communitatem, ac devotionem. Coninch q. 83. n. 224. Suar. d. 81. s. 1. Laym. 1. 5. tr. 5. c. 5. n. 3. Potest portare secum altare viaticum, & in itinere, non solum in sua, sed etiam in aliena Diœcesi Missam dicere, aut dicifare. Hugol. *de potef. Episc. lib. 1. c. 2. §. 2. n. 4.* Diana p. 4. tr. 4. ref. 15. Quia hoc non est iurisdictio contentio ex exercitu, sed cuiusdam priuilegii personalis, quod vbique est licitum. Nec istam facultatem Episcopi per Tridenti aucteri putat Valsq. d. 233. n. 1. Fagund. *præc. 1. l. 3. c. 13. n. 19.* Card. de Lugo d. 20. n. 49. Potest Episcopus in suo Palatio Oratorium erigere intra suam Diœcesin tum ex cap. *fin. de priu. in 6.* tum ex præcepta. Rechte quippe annotat Card. de Lugo Palatum Episcopi non reputari domum priuata, ac proinde non esse sublatam Episcopis facultatem habendi Oratorium ad diuina deputatum, in quo celebrare possint vel ante Tridentum. Poterat olim Episcopus suis subditis facultatem concedere, vt extra locum sacrum celebrarent, nec requirebatur necessitas, sed merita gratia sufficiebat. At Trid. *ses. 22. decret. de obseruandis.* abstulit Episcopis facultatem concedendi licentiam ad celebrandum, extra Ecclesiæ, vel Oratoria dedicata tantum ad diuinum cultum. Suar. d. 81. s. 1. Coninch q. 83. n. 225. Azor. 10. 1. 2. 10. c. 26. q. 3. Laym. 1. 5. tr. 5. c. 5. n. 4. At non abstulit Trid. facultatem, vt possint licentiam impetrare celebrandi extra locum factum vel etiam deputatum specialiter diuinum cultui, semel aut iterum in casu necessitatis. Quia ibi Concilium solum intendit abusus celebrationis tolleret, autem dispensatio cum rationabili causa non debet inter abusus recenseri. Vnde non obstat Trident. quin possit Episcopus concedere huiusmodi facultatem non solum in casibus prefatis, sed etiam quando persona nobilis præsertim ratione senectutis, vel infirmitatis diu non communicavit, vel Missam audiuit: vel ob simile impedimentum Ecclesiam adire nequit, vt aliquando Missam audiat, & Eucharistiam recipiat. Card. de Lugo d. 20. n. 49. Valsq. d. 233. c. 1. Reginald. lib. 29. num. 176. Bonac. d. 4. quæst. v. 1. p. 1. num. 11. Nec abstulit Trident. Episcopis potest

statem ad concedendam licentiam celebrandi Missam in Oratoriis etiam priuatis diuino cultui dumtaxat dedicatis. Quin possunt Episcopi talem licentiam concedere subditis etiam sine causa. Quia quod huiusmodi loca vel Oratoria diuino dumtaxat cultui dicata, non fuit Episcopi immutata potestas. Suar. d. 81. s. 1. Fagund. *præc. 1. l. 3. cap. 13. n. 19.* Verum Paulus V. die 10. Martij anno 1615. abstulit Episcopis, & Apostolicas sedi referuauit potestatem concedendi domibus priuatis Oratoria etiam dumtaxat celebrationi Missæ dicata per Epistolam iussu Pontificis scriptam ad omnes Episcopos à Cardinali Lancelloto, quam refert Fagund. *citatus Scortia de Missæ. c. 13. n. 3.* At crediderim, adhuc non tolli potestatem Episcopis concedendi quilibet Oratoria publica, quamvis priuatis sacerdotalium aëibus adiuncta, dum scilicet in publicam viant egessum: Nec danni licentiam, vt in casu necessitatis particularis semel aut iterum in domo priuata, vel etiam aliibi celebretur. Quia nec Concilia, nec Pontifices vñquam volunt, in huiusmodi prohibitionibus magna necessitas calum comprehendere. Cum enim tales casus frequenter occurrant in talibus circumstantiis, vt recurrerit ad Sedem Apostolicam non possit, necessaria moraliter est Episcopis talis dispensandi facultas, præsertim in regionibus ab Urbe remotoribus. Vnde probabile admodum reor, etiam post Epistolam Pauli V. maneri hanc in Episcopis potestatem legi Fagund. citatum.

Scio. Pontificem Cap. *In his de priuileg. asse-
tore, se concessisse Fratribus Prædicatoribus, & De priuilegiis
Minoribus, vt, vbiunque fuerint, sine Paro-
chialis iurius præiudicio, cum Altari viarico ce-
lebrare præiuant, nec ad hoc Episcoporum requiri-
ti consensum. Sixtus IV. Alexander VI. Inno-
centius IV. & alij Pontifices pleraque similia
Regularibus priuilegia concessere. Manu-
tom. 1. Regul. q. 9. quæst. 43. art. 4. Ioan. de la Cruz
Epistolam. l. 2. c. 5. dub. 6. Hieron. Rodrig. ref. 9.
num. 4. citans Bullas in margine. An hac priuilegia
fuerint à Trident. derogata, necne, s. 1. 2.
discutiam.*

Si autem lubeat ediscere, quoniammodo Pon-
tifex secularibus domestica Oratoria concedat? *Quoniam mo-
do Pontificis* respondere. Quando facultates Breue impetrant, & de fac-
tum, ad celebrandum in Oratorio do-
mesticó, seruare debent conditiones in ipso
Breui appositas. Quia sub his determinat-
dat. Pontificis concessio. At quoniam in Breui di-
catur, vt Antonius (v. gr.) possit ad Missam cele-
brationem habere Oratorium in domo sua ha-
bitationis tali in loco vel oppido sita, & de facto
sit ibi cooptatum Oratorium, & ab Episcopo
constitutum, & approbatum: nibilominus si An-
tonius locum habitationis mutet, vel etiam Ci-
uitatem; potest cursus in hac alia domo confi-
tuere suum Oratorium, quod visitatum de no-
vo, & approbatum ab Episcopo celebrationi de-
seruit. Quia illa concessio fuit personalis, non
localis: & per consequens personam sequitur,
vbiunque comparetur. Nouar. *in sup. Bullar.*
tit. de Oratoriis priuatis. n. 6. Megali. 10. 2. ref. 67.
Diana p. 4. tr. 4. ref. 208. Præterea quoniam in
Breui coedatur Antonius facultas, vt in Oratorio
domesticó celebrati possit in sui & familie sua
præsentia: sufficit, si quis de familia adsit, licet
ipse Antonius non inter sit, cui principaliter
facul-

Sectio I. De Eucharistiâ, Problemata. 99

facultas conceditur. Quia illa concessio dis-
iuncte sumitur, & reddit hunc sensum: Ut An-
tonius possit celebrari facere in præsentia sui; &
possit celebrari facere in præsencia familie sua.
Quamvis enim particulariter communiter fa-
cias sensum copulativum, aliquando tamen su-
muntur disiunctuè pro *Vel. Manuel* tom. 3, *Regul.*
qq. quæst. 17. art. 19. *Comitol.* in *Respons. moral.*
lib. 7. quæst. 9. num. 4. *Portel.* in *Respons. parte 3.*
caſu 49. Postum Regulares habentes priuile-
gium ministrandi secularibus Eucharistiâ ex-
tra suos conuentus: in his Oratoriis illam mi-
nistrare communicare volentibus ex deuotione,
quamvis id Episcopus prohibeat. Quia hic
non potest priuilegia Regularium reuocare: nec
id illi communis Trident. circa ministrandam Eu-
charistiâ extra Conuentum. Moneo tamen,
ne quid tale fiat contra expressam Episcopi vo-
luntatem in gratiam pacis. Portel. citat. *cap. 39.*
Diana resol. 14. Auctaſa *Euchar. quæſt. 11.*
ſet. 14. Si quis tamen habens Oratorium do-
mesticum in die festo nequeat Templum adire:
non idem tenetur facere, vt in Oratorio celebre-
tur, ad Missam audiendam, quamvis inueniat
Sacerdotem, qui gratis celebretur velit. Quia
hoc privilegium est derogatorium iuris com-
muni, & per consequens odiosum: quare nul-
lus e tenetur vti. Secus esset, si Missa de fa-
cto diceretur in tali Oratorio: tunc enim qui non
potest Ecclesiâ adire, benè tamen Oratorium:
tenebit ibi Missam audire. Quia in hoc caſu
non procedit ratio facta, fed potius virgo obli-
gatio. *Suar. d. 8.1. ſet. 3.* *Auerla. d. 11. ſet. 14.*
Diana p. 6. trah. 8. resol. 80. & alij.

CAPV T VII.

De violata Ecclesiâ, vbi non licet Missam celebrare.

88 **E**CCLESIA multis modis polluitur,
ac violatur. Primo quidem homici-
dio intra Ecclesiâ factâ, quamvis
fiat sine fanguinis profusione, vt con-
stat ex cap. *Propositi, de consecr. Ecclesiæ, & ex*
Can. Si matum, de consecr. dift. 1. Vnde Ecclesiâ
non violatur homicidio peracto suprà rectum,
nec in ruti, nec in cibiculis coniunctis, nec in
sacrâ, nec in cauernis sub Ecclesiâ, nec factâ
in partibus suspensione à parte exteriori. Quia
in quaenam parte ex prefatis peragatur, non
fiat intra Ecclesiâ: nis̄ quando fit in cauerna,
in qua dicunt Missa, aut quæ deseruit ad sepe-
liendum. Nec violatur homicidio absque cul-
pa mortali peracto; nec homicidio non publico,
quamvis mortali; nec homicidio, cuius causa,
scilicet vulnus, data est extra Ecclesiâ, quam-
vis mors in ipsa contingat; quia tunc homi-
cidiu[m] in Ecclesiâ non perpetrat; benè tamen
homicidio, cuius causa datur intra Ecclesiâ,
quamvis mors extra contingat; quia tunc ho-
miciidu[m] fit intra. Et non tantum violatur ho-
miciidio mortaliter illico contra iustitiam; fed
etiam homicidio mortaliter illico contra re-
ligionem, vt homicidio à Judice iudicè factâ in-
illico contra fortitudinem, vt homicidio factâ
ab ipso occiso. Doctores communiter.

89 Secundo violatur humani sanguinis effusio-
ne intra Ecclesiâ factâ, vt constat ex cap. *Si*
Eſcob. & Mend. Theol. Moral. T. III.

Ecclesiæ, de consecr. Ecclesiæ, & ex Can. Ecclesiæ, teritur humani
sanguinis effusione.
aut si non sit publica, non violatur: & si non sit
copiosa, vt communiter Doctores aduerunt, &
nomine ipso *Effusio* denotatur. Imò non suf-
ficit, quod sit copiosa, si percuſſio, & laſio non
sit grauius, & mortaliter illico; vt potest contin-
gere, quando percuſſio fit in naribus. Nec suffi-
citat, quod sanguis effluat in Ecclesiâ, si vulnus
sunt extra patrum: bene tamen si vulnus fa-
ctum sicut in Ecclesiâ, quamvis sanguis in ipsa
non profluat, & quamvis ad eius paumentum
non perueniat. Sic Doctores.

Tertiò violatur Ecclesia humani seminis ef-
fusione intra ipsam factâ, vt constat ex praefato *Quomodo hu-*
manis seminis
cap. & Can. Requiritur tamen quod sit morta-
liter illico, & publica, & quod sit copiosa; & *effusio violat*
Ecclesiæ. sufficit, quod fiat intra Ecclesiâ, quamvis v-
que ad paumentum non perueniat.

Quartò violatur quando in ea excommuni-
catus vitandus sepelitur, vt aduentur commu-
niter Doctores ex cap. *Consulisti, de consecr. sepulchra ex-*
Ecclesiæ. & etiam quando Paganus in ea sepeli-
tur ex Can. *Ecclesiæ, 27. de consecr. dift. 1.* & p. 4. *autem*
quando infidelis sepulchro addicatur, quamvis
baptizatus ex Can. *Ecclesiæ 28. de consecr. dift. 1.*
Porro in quatuor praefatis caſibus violatur lo-
lummodo Ecclesiâ, quando est consecrata, aut
benedicta: non vero Ecclesiâ non consecrata
aut benedicta, nec Oratoria. Violata autem Ec-
clesia, etiam censetur cæmeterium violari ipsi
contingui, vt constat ex cap. *unico de consecr.*
Ecclesiæ in 6. E contra vero quamvis cæmete-
rium violetur, non censetur Ecclesia violari; quia
id nullo iure disponitur.

Quintò Ecclesia consecrata consecrationem
amittit, quando tota, aut maior pars deſtructa
Consecratio
est, autem quam incipiat reparari, vt deducitur ex *Non potest di-*
Cap. Lignis, de consecr. Ecclesiæ, & ex Can. Ec-
clesiæ, de consecr. dift. 1. Ecclesia vero tantum be-
nedicta etiam si rotâ ruat, si postea redificetur,
non eget noua benedictione; quia manet idem
ſolum, quod tantum benedicitur.

His positis, non potest absque peccato mor-
tali in Ecclesia violata, & nondum reconciliata
celebrari. Quia celebrare est quid graue, & in *Non potest di-*
ei Missa in
praefatis Capitibus, & Canonibus prohibicu-
lata.
Quod si contingat Ecclesiâ violari, quando
Sacerdos celebrat, si ad eius notitiam ante con-
secrationem incepit perueniat, tenetur à cele-
bratione desistere: non vero consecratione in-
cepta, facta videlicet consecratione panis. Addi-
derim, quando adeſtrationabilis caſa, posse de
Episcopi licentia in Ecclesia violata celebrari.
Suar. d. 8.1. ſet. 4. Laym. lib. 5. tr. 5. c. 5.

Qui vero contra huiusmodi prohibitionem in
Ecclesiâ violata celebrat quamvis mortaliter de-
linquit, non tamen irregularitatem incurrit, in *Non potest di-*
Cap. 11, qui de sententia excommunic. in 6. Quia
violatio non est interdictum strictè, & nullo iure
irregularitas contra celebrantes in Ecclesia vi-
olata indicatur: nec incurrit aliam censuram, aut
penam, quia nullum iure expressa inuenitur. *Suar.*
d. 8.1. ſet. 4. Laym. lib. 5. trah. 5. c. 5. *Hurtad. de*
Missâ d. 4. diffe. 7.

Demum Ecclesia violata si consecrata erat,
solùm potest ab Episcopo iure ordinario recon-
ſolari, & consecrari. Ex commiſſione ta-
ſi reconſiſtā
men Romani Pontificis id etiam potest simplex
Sacerdos, sicut possunt noſtræ Societatis Sacer-
dotes

100 Theologiæ Moralis Lib. XXI.

dotes in remotis India regionibus. Si autem Ecclesia violata tantum erat benedicta, reconciliari potest à Sacerdote simplici per aquæ benedictæ aspergionem, ut dicitur in cap. vlt. de consecr. Ecclesiæ vel Altari, & per alias breves, ac faciles cæremonias in cæteriali expressas. Et non deflunt uti refert Henriquez apud Hurtad. citatum, qui affirmat, sufficere ad reconciliationem Ecclesiæ violatae, quod bona fide sit semel in eâ celebratum. Legendus Henric. lib. 9. c. 27. n. 5. & 6. Suar. d. 81. fct. 4. Laym. l. 5. tral. 5. cap. 5. n. 6. Coninch. q. 83. n. 227. Fagund. prec. 1. lib. 3. c. 14. Card. de Lugo dft. 20. numer. 20. 52.

CAPVT VIII.

De Altari, & eius ornatu.

96
Altare quidem
in communis?

ALTARE idem est ac *Alia ara*. Alta quidem, quia sacrificij locus in altum solet erigi ob reuerentiam & significacionem: Ara vero vel a preicatione, nam Graeci preicationes vocant *Aras*: vel ab ardore, quoniam ibi victimæ ardore solebant. Isidor. l. 1. 5. Orig. c. 4. Macrob. l. 3. saturnal. cep. 3. Strabo de rebus Ecclesiæ. lib. 1. cap. 7.

97
Altare Ecclesiæ
suscitatum

Apud Ecclesiæ Altare, dupliciter sumitur, primo pro totâ mensurâ, super quam integrè Missa celebratur: secundò magis propriè pro lapide consecrato, qui maiori mensa superponitur. Vnde duplex Altare distinguitur, fixum, quod aliquando non est consecratum, & impropiè Altare dicitur, nec potest in eo celebrari: & portatile, quando lapis consecratus dimoueri potest, & hinc indè deserfi; quia cum reliqua mensa siue lignea sit, siue terrea, siue lapidea non connectitur.

98
Mortale peccatum est, sine Altari consecrato, to celebrate. Quia cum sit præceptum cap. sine Altari Altaria, de consecr. dft. 1. & in materiâ grauius, consecrato cœlebrare.

Mortale peccatum est, sine Altari consecrato, to celebrate. Quia cum sit præceptum cap. sine Altari Altaria, de consecr. dft. 1. & in materiâ grauius, consecrato cœlebrare. Valsq. 3. p. d. 2; 3. c. 2. Fagund. præc. 1. lib. 3. cap. 22. num. 1. Suar. d. 81. fct. 5. Nec Episcopus in hoc præcepto dispensare potest, ut confit ex perpetuâ Ecclesiæ consuetudine: nec summum Pontificem legi vñquam dispensare. Vnde nec in casu grauissime necessitatis ob communicandum moribundum potest quis sine arâ celebrare; quia perpetuus mos Ecclesiæ grauiter laderetur. Nihil 3. part. qu. 8. 3. articul. 3. dub. 3. post secundam conclusio- nem.

99
Solanus Episcopus
consecrare. Cap. Nullus presbyter, cap. Concedi-
pus potest Altare, de consecr. dft. 1.

Nec Episcopus id potest simplici Sacerdoti committere, cum in ius commune non habeat authoritatem, & ius communis Episcopi consecrationem Altarium referunt. cap. Quamvis, dft. 6. 8.

100
Alii possunt Altare
consecrationem. Et Paulus III. anno 1549.
ex priuilegio. Presbyteris Societatis Iesu, qui missi fuerint

in remotissimas infidelium terras, concessit, ut ibi possent Ecclesiæ erigere, vestes Sacerdotales, corporalia, Calices altaria, cæmeteria (si Episcopus, qui ea faciat, Catholicus ibi non adsit) bene-

dicere. Manuél sum. to. 1. c. 247. concl. 1. 5. dicit, id est Prædicatoribus, & Minoribus esse concilium. Et tom. 1. Regul. qq. 2. 8. art. 2. Idem afferit, & in Bullario refert Bullam sextam Adriani VI. n. 4. & Bullam sextam Leonis X. num. 4. Consonat Portel. & Villalob. quos sequitur Hieton. Rodo. refol. 9. n. 3. Imo Ioan. de la Cruz in Epi- tom. 1. 2. c. 5. dub. 8. concl. 3. affirmat, Prælatos Regulares posse consecrare Ecclesiæ & Altaria ex concessione Innocentij VIII. & Vrbani II. quam eti Leo X. videtur reuocasse, postea cum aliis Paulus V. confirmavit.

Super Aram consecratam retinere debet Sa- 101
cerdos Hostiam & Calicem à consecratione Retinenda he-
visque ad consumptionem; nam vñque ad hanc ^{super Aram} Hostiam & calix sacrificium non perficitur. Quod si præter suam hostiam alias particulas ad communionem Lai-
corum consecravit, debet illas pariter retinere super Aram; quia verè pertinent ad idem sacri-
ficium. Post sumptionem vero potest vel illas distribuere communicantibus, vel in sarcario re-
ponere sine Arâ, quæ solùm celebrationi defer-
uit. Card. de Lugo d. 20. n. 69.

Rogas, quisnam possit Altare construere, vel 102
destruere? In Ecclesiæ non consecratis quili. <sup>Aliare con-
struere, vel destruere.</sup> Quisnam possit destruere? In Altari fixo non potest Presbyter erigere, vel demoliri potest fixum Altare, quod consecratum non sit; imo quilibet iure suo potest quævis altaria non consecrata destruere, iuxta Glossam in cap. Quamvis dft. 68. In Ecclesiæ vero consecratis nemo potest erigere, vel demoliri Altaria sine Episcopi con-
senstu. Sic habetur cap. Nullus Presbyter, cap. Ecclesiæ, cap. Placuit, de consecratione dispeñcio-
ne 1.

In Altari fixo non debet necessariò totum 103
ad fiduciam esse lapideum: potest enim esse lig-
neum vel terreum quo ad partes remotiores: ^{In Altari fixo non debet necessariò totum ad fiduciam esse lapideum.} ut mensa Superior sit lapidea, cum ad fiduciam Quia illa sola consecrat. Ara vero portatilis esse lapidea debet esse lapidea, si fixi Altaris mensa lapidea non sit, aut consecrata. Suar. d. 81. fct. 1. Con-
ninch. q. 83. n. 238.

Solus Papa potest dispensare, vt Ara ex auro, 104
vel argento, vel aere, vel simili materia consecrare. Solus Papa tur, nullus autem id potest gerere Episcopus. Quia dispensare potest, ut Ara Papa solus est supra totum ius Canonicum rest. ut Ara plenitudine potestatis, que non competit Episcopio. Henciq. l. 9. c. 28. n. 1. Fagund. præc. 1. lib. 3. c. 22. n. 2.

Verum Ara tantæ longitudinis deber est, & 105
latitudinis, ut capere possit pedem Calicis, & <sup>Quanta longitu-
dine Hostiam seu patenam, quando Hostia immitti-
tur, cum celebratur, scilicet quo ad maiorem sui effe debet?</sup> Calix & patena sine labendi periculo. Ales. Palud. Sylvest. Soto, Nauar. quos sequitur Suar. d. 81. fct. 5. Azor. 9. 7. Quoties ergo vñius fuerit Altari portatili quod inferi aspergit tabula lignæ, cutandum, ut tam Calix, quam Hostia consecrata super lapidem apponatur maxima saltus ex parte. Si tamen ex aliquâ parte ni-
tantur etiam tabula lignæ, dum absit pericu-
lum lapidus haud est scrupulosè curandum. Con-
ninch. q. 83. n. 242.

Altare consecratum non potest constare duo-
bus lapidis quovis modo colligatis, ita ut in Non potest
vno illorum Hostia, & in alio Calix consecratur, Altare con-
& collocetur, nisi Pontifex specialem faculta-
tem expedit. Quia est contra consummum Ec-
clesia morem, & mysterio opponatur. Nambus, 106
Altare

Sectio I. De Missâ Receptiores sentent. 101

Altare Christum significat, in quo datur unica persona. Sylvest. v. Altare, q. 3. Vafq. d. 233. n. 16. Fagund. præc. 1. l. 3. c. 22. n. 9. Card. de Lugo d. 20. num. 67.

107 Si mensa consecrata noui lapidis fiat additionis. Altare si est construendum, ut Calix, & Hostia non in additamento, sed in veteri lapide consistant. Quia eti Glossa cap. Quod in duobus de consecr. Ecclesie, dicat, in hoc casu non factum si minus principale sit, accessione ad sacram faciat: id est factis incertum. Quoniam Abbas in præfato cap. docet appositè, non sacram accessione ad sacram facit solummodo in liqueribus.

108 Per notabilem fractionem Altaris portatilis consecratio amittitur, quando seicit in neurâ parte facti lapidis possunt commodè Calix, & Hostia collocari quo ad maiorem sui partem sine periculo labendi. Quia tunc iam non est Altare, cum unice lapide sufficienti non constet. Sitamen altera pars maneat cum quantitate, que sufficiat pro Hostiâ ac Calice sustinendis quoad maiorem sui partem: illa manebit consecrata. Quia hæc consecratio non requirit certam in materia consecrata figuram, sed solam magnitudinem sufficientem. Angel. Palud. quod legitur Henrig. lib. 9. c. 28. n. 1. Suar. d. 8. 1. c. 27. 5. Azor. tom. 1. lib. 10. cap. 27. quæst. 12. Laym. lib. 3. tr. 5. cap. 6. n. 3. Reginald. l. 29. n. 19. 2. Card. de Lugo d. 20. n. 67.

109 Altare portatile clausum ligno non amittit consecrationem per separationem à ligno. Quia consecratio fit solus lapidis, non uniuersis ad lignum, quod solùm additur, vt lapsi diutius conservetur, & melius capiat Calicem, & patenam. Bonac. d. 4. q. vlt. punct. 9. n. 15. Fagund. præc. 1. lib. 3. c. 22. n. 4. & alij.

110 Quoniam verò modo polluatur, & reconciliatur. Altare, si rogites? Conueniunt Doctores in illis primis, posse Templum consecratum consecrationem amittere, quin Altaria execratur: minimum si paries Ecclesie violatur, Altare quoque fixum in ea cogentius violari simul: & è contrario. Quia Ecclesie consecratio consistit in parietibus, & ita separatur ab Altarium consecratione, que singulis adhæret. At violatio concorditum Ecclesie corpus, & quamlibet eius partem: ac subinde reconciliatur Ecclesie, confitetur eius Altaria reconciliari. Abbas in cap. Propositi, de consecr. Ecclesie. Sylvest. v. Altare, q. 11. Armil. ibi, n. 12. Azor. tom. 1. l. 10. c. 27. q. 14. Qui addunt, Ecclesie polluta, non polluit Altare, quod est extra illam, nisi sit in loco cum Ecclesie coniuncto. Excipio Altare portatile, quod violato Templo non violatur, sed extactum inde potest alibi sacrificio deseruire. Polluitur tamen per humani sanguinis, aut feminis effusionem, ita ut Episcopi reconciliatio ne, scilicet etiam Corporale Calix, ac Patenam indiget. Laym. lib. 3. tr. 5. c. 6. n. 10.

111 Simplex Sacerdos celebrare non potest in Altari, in quo eodem die celebravit Episcopus. Quia in cap. fin. de consecr. dist. 1. 2. dicitur: In Altari in quo Episcopus Missam cantavit, Presbiter in quoibet eodem die aliam celebrare non presumat.

Gloss. ibi, Ob solam Episcopi reverentiam. Omnes tamen excipiunt, nisi consensus adit Episcopum.

copi, vel cogat necessitas, ab Episcopo sacrificium non completum perficere. Quin ex verbo Praesumt collegerim, non esse mortale peccatum ex causa iusta celebrare: nam iusta causa tollit præsumptionem. Addiderim ex verbo Cananis, Canonem intelligendum esse de Missâ solempni, seu Pontificali. Atamen in hoc variant Doctores, idè quoque quæstio sent. 2. est discutienda. Angel. v. Altare, n. 8. Henrig. l. 9. c. 28. n. 1. Bonac. d. 4. q. vlt. punct. 9. n. 16. Fagund. præc. 1. lib. 3. c. 22. n. 5. Azor. tom. 1. lib. 10. c. 27. q. 10.

Præterea ad Missâ celebrationem requiritur Corporale sic dictum quasi Christi corporis indumentum, quod syndonem mundam qua faceritum cadaver fuit involutum, & presentat. Debet esse lineum, & benedicatum. Cap. consulo de consecr. dist. 1. Non debet ornari serico, vel auro, saltem medio, qua parte Calicem, & Hostiam tangit. Nec amittit benedictionem ob solam lotionem, sed quando sit laceratur, vt nulla illius pars possit Hostiam, & Calicem continere. Eset quidem mortale peccatum sine Corporali celebrare: quia Ecclesie præceptum & communis usus in re grani violaretur. Antonin. Sotus, Graff. quos sequitur Bonac. d. 4. q. vlt. punct. 9. n. 24. Suar. d. 8. 1. sent. 6. Vafq. d. 233. c. 4. Filliuc. tr. 5. n. 125. Henrig. l. 9. c. 28. n. 3.

112 Parua Palla requiritur, seu filiola, qua Calix cooperitur. Et quidem olim unicum erat Corporale longum, super quod Calix, & Hostia locababantur, & cuius residua pars cooperiebat Calicem. Iam usus obtinuit, vt Corporale diuisum sit in duas partes, quarum altera maior mappis Altaris superposita recipit Calicem & Hostiam, nomineque Corporalis retinet: altera verò minor (dicta parua Palla, seu filiola) Calicem operit. Doctores citati.

113 Requiritur Purificatorum ad absterendum Calicem & Patenam, digitosque Sacerdotis dilutus post Sacramentum contactum. Missale postulat, vt sit mundum, nec aliud ultra præscribit. Card. de Lugo d. 20. n. 76. Suar. d. 8. 1. sent. 8. & alij communiter.

114 Super Altare linteum aliquod apponendum. Quia sic usus habet, & in iure supponit cap. Altare palla. C. Nemo per ignorantiam, de consecr. dist. 1. Sic Concilia, sic Patres, sic Doctores tradidere, qui vocitare solent hac linteum vestes Altaris mappas, tobaleas, pallas, mantilia, velamina. De numero disident Auctores, vt sent. 2. exponam. Porro Altaris linteum debent esse linea cap. Consulo, de consecr. dist. 1. quod generaliter præscribit, ne sacrificium Altaris celebretur in panno serico, vel tincto: sed in puro linteo, terteno scilicet lino progreto. Et licet hic textus de Corporali præcipue loquatur, extendi potest ad omnes has mappas; & quidem usus communis habet, vt omnes sint linea. Reginald. l. 29. n. 19.

115 Celebrare sine lumine mortale crimen est. Quia violatur Ecclesie præceptum in re grani significanter realem Christi præsentiam, qui vera lux est. Palud. Durand. Sotus, Nauar. Sylvi. & alij, quos sequitur Suar. dist. 8. 1. sent. 6. Quod si lumen ante consecrationem extinguitur, nec haberi possit: relinqua est Missa, quamvis dies

dies sit festus, vel aliquis moribundus communi-
 canthus. Quia nee praeceptum audiendi sac-
 rum, nec communicandi moribundum cen-
 sentur obligare cum tantâ sacrificij irreuerentia.
 Post consecrationem autem perficiendum sac-
 rificium. Card. de Lugo, d. 10. n. 77. Fagund.
 præc. 1. lib. 3. cap. 22. n. 18. Duez autem lucerna
 saltem cerea requiruntur. An vnica sufficiat
 an non cerea possit adhiberi. scđ. 2. perquiero, &
 respondeo.

I. 7. Super Altare Crux collocanda. Rubrica Mis
De Cruce. salis sic: *Super Altare collocetur Crux in medio*
Sæpèque prescrit, caput Crucis submitten
dum super Altare posse.

118 Requiri regulariter Missale, cuius pars est tanta
De Missali. bella secretarum ante Sacerdotis oculos exposita pro maiori celebrantis commoditate, comminiter Doctores affirmant. Vnde colligitur, ubi subiicit etrandi periculum praecipue circa Canonem, qui sub stricta obligatione debet integrè recitari, mortale piaculum erit, sine Missali recitare. Quia hominum memoria fragilis, nisi liberum habeat præ oculis, facile circa verba maximè ad sacrificium conductientia labetur. Antonin. Sylvestr. Nauar. Graff. quos sequitur Bonac. d. 4. q. vlt. pur. & t. 9. n. 30. Henr. l. 9. c. 29. n. 7. Suar. distin. 8. 1. section. 6. Valsq. distin. 23. num. 27.

CAPVT IX

De Vasis, ac Vestibus sacris

I L 9
Requiritur
Calix, & pa-
tens.

I 9
Requiritur
Calix & pa-
tina.

A D Missam celebrandam requiritur
Calix & Patena. Quia vinum in
aliquo vase est consecrandum: Pa-
tina vero, seu Patina deseruit ac
Christi corpus recipiendum. Mytica accedi-
ratio, quia Calix significat Christi sepulchrum
Patena vero lapidem sepulchro superpositum
Verumque requiriatur sub graui pracepto, cuius
violatio graue peccatum erit. Cap. Vasa, de con-
secr. dif. 1. D. Thom. 3, p. q. 83. art. 3. ad 6. Suan-
disiect. 81. sect. 7. Henriquez lib. 9, capite 28
num. 2.

120 Inter vasa sacra annumerantur Pyxis, ~~ter~~
~~De Pyxide &~~ Custodia, vel ostensorium. Numerarique pos-
~~tureat~~ testareat Fistula, ^{et} quia summus Pontifex sum-
Christi sanguinem, cum solemniter celebrat. Py-
xis vero & Fistula benedicenda. Quamvis enim
praecepto non constet, securius est benedici Fi-
stulam, Pyxidem & Calicem ministralem, quia
Christi sanguis olim propinabatur fidelibus, &
nunc apud Graecos. Quia hacten vasa immediat-
consecratae sattingunt species.

121 De reliquis vasis, quæ descriuunt Altari, scilicet Ampullis, Pyxis, Scyphis, ac similibus nihil iure cauetur, quod ad moralem doctrinam spectat. Rubrica Missalis, & Durant. l. 1. Rit. consumulantur.

122. Scio, Calicem, & Patenam olim fuisse lignae. De qua postea vitreae, deinceps argentea, vel aurea, vetera debentur. At cap. *V. a. cap. vi. Calix, de consecratis Calix.* dist. 1. dum imponitur praecipuum affirmatur Patena. num confidiendi Calicem & Patenam ex auro vel argento, vel saltu ex stanno, generaliter omnia illa materia prohibentur: specialiter ver-

es, aut aurichalchum, nam ob vim vigorem parit æruginem, quæ excitat vomitum. Itaque prohibetur lignum, quoniam est porosum; vitrum, quia fragile; petra, quia periculum subest, ut frangat, vel species consecratae per poros ebibat. Potrò illi qui Calicem ligneum, aut non consecratum adhibuerit in celebratione, pena depositionis ab officio, ac beneficio decernitur cap. *fin de celebr. Missar.* Sufficit si cupa Calicis, quæ continet Christi sanguinem, sit ex auro, vel argento, vel stanno. Quia rationes ex textu adductæ solùm vigent in cuppâ. Sufficiat utque praxis. Coninch. q. 8. s. n. 244. Laym. lib. 5. trait. 5. cap. 6. n. 12. Reginald. lib. 29. capi- te 198.

Ex cap. vii *Calix* constat, Calicem stanneum non permitti nisi ratione paupertatis. Vnde *Calix* *neue non per-*
Rubrica Missalis Clementis VIII. tit. de *Ritu*,
§. i. m. i. praetribit, Calicem esse debere vel aureum, vel argenteum, aut saltem habere cuppan-*missitatis, nisi paupertatis*
argenteam intus inauratam, & simul patenam *ratione.*
itidem inauratam. Quare diligentes Praelati iam tollunt Calices stanneos, & Romam nullum reperiri, testatur Card. de Lugo distinet. 20. nu-
mero 90.

Quamvis Sav. *Missa*, n. 8. afferat Calicem, & 124
patenam ex plumbō fieri posse, quia putat, *Non possit fieri*
plumbum sub stanno contineri: contrarium est *plumbum fieri*
affirmandum; quia re vera plumbum stannum
non est, inōd sicut *as* aut cuprum vigore vini
ærugine reciprā, excitat vomitum. Sylvestr. v.
Calix, Suan. d. 8. i. *scđ. 6.* Reginald. l. 29. n. 197.
Laym. l. 5. n. 5. c. 6. n. 17. Porro Fagundez *prac.* 1.
lib. 3. c. 21. n. 10. testatur, se vidisse *scpē* Calices
ex *are*, metallō confectos, sed inauratos, &
limpidissimos. Horum vīsum non improbo, cum
sciām, in multis Ecclesiis, inōd Romæ etiam re-
periri plerisque Calices ex *are* totos, aut ex
cupro (*Hispanè Cobre*) sed inauratos, plurisque
patenæ eiusmodi. Quare eximissimo, vel cap. *vs*
Calix, derogatum est per contrariam confue-
tudinem: vel in eo non veteri tales Calices,
quando sunt inaurati; quia inauratio tollit *æru-*
ginis periculum. Card. de Lug. d. 20. n. 90. Auer.
q. 11. *scđ. 13.*

Verum Calix & Patena debent consecrari 125
per vocationem chrismatis, & Episcopalem bene- Calix, & pa-
ditionem, ut habetur in Pontificali, & refertur tena debent
in cap. unico de Sacram. Vn. 5. final. Quapropter consecrari per
in cap. final. de celebr. Miss. deponitur Sa- Episcopum
cberos, qui sine consecrato Calice celebravit.
Nec in hoc potest Episcopus dispensare. Quia
dispensare nequit in lege Superioris sine facul-
tate sibi concessa, qualis hic non appetat. Bonac-
d. 4. q. vlt. pnn. 9. n. 17. Lege Suarium. d. 8. t. sect. 7.
Filliuc. tr. 5. n. 131.

Solus Episcopus potest iure communis Ca- 126
lices & Patens consecrare propter vinculum Solus Episcop
christismatis, quæ minus Episcopale concernit. *pus potest ex
Sylvestr. v. Calixt. n.2. Saibi. n.3. Henr. l.9. c.2.8.
n.2. Reginald. l.29. n.198. Mout. p.3. c.5. §12.
n.4. Quidam hanc potestiam extendendam
Abbas, qui Pontificibns vtuntur, ex priuile-
gio, vel ex confutudine. *Atmil. v. Calixt. n.4.
Layon. l.5. tr. 5. c.6. n.12. Azor. tom. 1. l.10. c.2.8.
q.2. Conveniunt autem Doctores, Episcopum
non posse iuuiismodi consecrationem simplici
Sacerdoti committere, sed solum Papam, qui
Regularibus Abbatibus, & Praefatis aliqua cir-
ca consecrationem istam priuilegia concessit.* Manuel*

Sectio I. De Missâ Receptiores sentent. 103

Manuel. tom. 1. Regul. q. 9. 18. & 19. Miranda
tom. 1. q. 40. Hieronym. Rodriguez resol. 1.
num. 7.

127 Iam vero sex sunt vestes sacrae quaeis Sacerdos
dos exterius induitur in ornatus interni docu-
mentum. Nam si haec vestes referantur ad
Christum, varia Dominicæ passionis insignia
denotant, si vero ad mores referantur, Amictus
significat galeam salutis, videlicet spem, & fidu-
ciam in Deum: *Alba* colore suo cordis denotat
punitatem longitudine vero bonorum operum
perseueriam: *Cingulum* innuit carnis conti-
nentiam: *Manipulus* cordis compunctionem:
Stola ingum obedientia Christianæ per patientiam,
& animi fortitudinem: *Casula* suave iugum
Christianæ charitatis reliquias virtutibus
supereminentis, easque protegentis exponit.
Durant in Ration. cap. 3. Scorialib. 2. cap. 8. Pa-
lud. in 4. dist. 24. q. 5. art. 1. Laym. lib. 5. tr. 5.
e. 6. n. 14.

128 Quoad materiam quidem Amictus & Alba
vestimenta sunt linea: reliqua possunt esse linea, vel la-
teræ, vel rectæ. Color ipsarum in Missali pro
diversis diebus diversus præscribitur. Verum
ibi non contineatur proprium præceptum, sed re-
gularum damtaxat directiñam. Forma sacrarum
vestium artificialis esse debet accommodata
vñscui defertur, secundum Ecclesiasticum mo-
rem. Forma vero moralis, vel spiritualis debet
esse Episcopi benedictio, vel habentis potesta-
tem illam benedicendi, qualem habent ut plu-
rimum Abbates & Praetati Regulares. Homob.
in examp. 1. tract. 4. c. 15. resol. 57. Auerla de Eu-
char. q. 11. sett. 13. §. Rursum. Et quidem has
vestes benedicti debere colliguntur ex cap. *Vestimenta*
de conf. dist. 1. & ex Pontifice. ac Missali ubi
apponuntur ipsarum benedictiones. De solo
Cingulo inter Doctores lis, sectionem pertinens
ad secundam.

Per se loquendo præceptum Ecclesiasticum
obligat sub mortali, ad non celebrandum sine
vestibus ritu benedictis. Quia vestem non be-
nedictam adhibere, est quia adhibere nullam;
quippe vestis non benedicta non est sacra. Hen-
riq. lib. 9. c. 29. n. 5. Suar. d. 82. sett. 3. Bonac.
d. 4. q. 1. p. 9. Colliguntur ex cap. *Ecclesiasti-
ci*, dist. 1. 3. & ex cap. *Vestimenta de conf. dist.* 1.

129 Defecta voluntarij potest culpa excusari, si
per inaduentiam, vel obliuionem inculpabitur
sacerdos. Quia comisum est omnibus præ-
ceptis, ut ipsis violatio excusetur a culpa
hoc titulo, cum sine voluntario nequeat dari
peccatum. Quare si talis omissione contingat ex
naturali obliuione, nullum est peccatum: si in-
aduentia leviter culpabilis, veniale piaculum
est: si tamen ex crassitate, vel affectu, erit lethale,
sicut de ignorantia volum. 1. asservi. Caiet. Vi-
ctor. Sotus, quos sequitur Suar. distinction. 8. 2.
sett. 3.

130 Omittere ex causa vnam vel alteram sacram
vestimenta, ut simili requiritum, non erit peccatum
mortale. Iordan. de la Cruz in direct. p. 2. d. 2. *Missâ*
truct. de Euchar. c. 23. concl. 5. dub. 3. Quod si re-
quisitas, qualis necessitas requiratur, ut deficien-
te aliquâ vece sacra, sine peccato celebretur?
Hieron. Llamas p. 3. Methodic. 5. §. 16. & Diana
p. 2. tr. 14. resol. 57. existimant, si die festo desit

aliqua sacra vestis, posse Sacerdotem semel, aut
iterum celebrare. Coninch. q. 83. n. 250. dixit,
non esse damandum eum, qui, ne die celebri
populus sacro careat, sine cingulo benedicto ce-
lebrarit. Fagund. præc. 1. l. 3. c. 23. n. 12. affiat,
etiam sine veniali celebrari posse, quando deest
cingulum benedictum, & adeat necessitas; vel
factrum audiendi, vel celebrandi die festo, vel
vincendi tentatioem importunam, vel feruor
magna deuotionis adit: vel interdum sufficiet
necessitas stipsis Missis ad vita sustentationem.
Quare facilius posset in his casibus uti Stolâ
pro cingulo, vel manipulo pro Stolâ, si sit suf-
ficiens. Præterea si magna sublit celebrandi ne-
cessitas, quia frequens populus cum murmure,
vel scandalo efficit dimittendus: celebrari poter-
it sine manipulo, vel Stolâ, vel cingulo bene-
dicto, vel fine ministro. Si vero tanta celebrandi
necessitas non virget, quamvis ex Ordinis re-
gula, vel Ecclesiæ præcepto sacram faciendum
efficit, præstat non celebrare, deficiente ministro,
vel manipulo, vel Stolâ. Quia quoties Missa
decenter celebrari non potest, cessat sacri facien-
di, vel audiendi obligatio. Antonin. 3. p. 111. 13.
e. 6. §. 6. Laym. l. 5. tract. 5. c. 6. n. 17. Henr. 1. 9.
c. 30. n. 1. Ceterum esti necessitas magna non
virget, dum aliquis adit, celebrari poterit sine
Cruce, sine mappis benedictis, vel cum vno
lumine sebaceo, vel olei, dum absit scandalum.
Laym. citat Azer. tom. 1. lib. 10. cap. 28. q. 8.
§. 15.

Rogas, quale peccatum sit, cum immundis
vestibus celebrare? Certè celebrare cum immundis
aut linteis notabiliter immundis, est lethale præ-
catum contra naturale præceptum exercendi
reuerenter tam sublimè ministerium. Quia mag-
na sit sacrificii irreuerentia mundissimo, dum
vestibus, aut linteis valde laceris, vel sordidis ce-
lebratur. Tolet. l. 2. c. 2. n. 3. Sa. v. Miss. n. 15.
Sylvest. Missa 1. q. 2. Fagund. præc. 1. l. 3. cap. 23.
n. 20. Auerla q. 11. sett. 13. §. Rursum. Laym. l. 5.
tr. 5. c. 6. n. 15. Qui probat etiam ex cap. 2. de
cuffodia Euchar. ubi sic Pontifex: *Principius*,
ut *Oratoria, vasa, corporalia, & vestimenta mun-
das, & nitida consuenerunt.* Notat vero Fagun-
dez præcipue loqui Pontificem cum Ecclesiæ
Pastoribus ad quos rerum sacrarum cura perti-
net. At si non sit immunditia notabilis venia-
le peccatum erit. Quia non est, cur in hoc præ-
cepro non detur materia parvitas.

131 Decentia ratio postulat, ut Sacerdos ad cele-
brandum accedat vestibus aptè compositis, ne Non dñe
sit adstantibus scandalo. Ideo ob maiorem ho-
cerios nudis
nestatem consuetudo induxit, ut calceatus cele-
bret, & Rubrica Missalis indicet. At non oportet
calceos benedictos esse. Quia nec praxis id
habet, nec illa consuetudo fuit inducta propter
aliquam carcerem, aut significationem fa-
cram; sed ob solam maiorem decentiam. Scot.
Richar. Sylvi quos sequitur Suar. d. 82. sett. 3.
Henr. 1. 9. c. 26. num. 4. Tolet. l. 2. c. 2. n. 9. Filiuc.
tr. 5. num. 15. 10.

Sine calceamentis celebrare, si absit contem-
nitus mortale piaculum non est. Quia nullum
extat in iure præcepti, & consuetudo solam ho-
nestatem attendens, non inducit grauem obli-
gationem. Nec illa Rubrica videtur, sub mor-
tali obligare. Sa. v. Miss. n. 15. Coninch. q. 83.
n. 251. Fagund. præc. 1. lib. 3. cap. 23. num. 21.
Card. de Lugo d. 20. num. 102. Crediderim qui-
dem,

SCOBAR

Theok Mor.

Tom. III. LV.

ET

IV.

dem, nulla fore culpa sine calceamentis celebrare, si necessitas aliud postulet, & cesser scandalum. *Scotia de Missa* libr. 2. capit. 8. numero 2. *Layman*, libr. 5. tractat. 5. cap. 6. numero 15.

I 34. Si causa sit manifeste iusta, ut grauis infirmi-
Opero capite ras, vel summa frigiditas, nec possit facile dif-
non licet cele-
pensatio, vel licentia postulari, celebrare qui-
braro. Sedne-
cossit exca-
poterit capite opero sine Superioris licentia se-
sat, ut sine li- cluso tamen scandalio, si scilicet vel factum sen-
tentia sit, si credi fiat, vel causa adstantibus sit cognita. Quia
sit manifeste rura infa causa per se capax exca-
poterit capite opero sine Superioris licentia se-
sat, ut sine li- cluso tamen scandalio, si scilicet vel factum sen-
tentia sit, si credi fiat, vel causa adstantibus sit cognita. Quia
sit manifeste rura infa causa per se capax exca-

tunc ipsa causa per se latet excludat a praecepto
obligatione: & difficultas adeundu[m] Superiorum
perendi facultem, obligationem tollit. Suar. d.
8.2. scilicet 3. Filiu[m]. tract. 5. m. 15. 2. Sylvi, 3. p. q. 8. 3.
art. 5. Diana p. 2. tract. 14. ref. 58. Quin & si
ad Superiorum facilis pateat aditus, quando
communiter constat, causam per se esse suffi-
cientem, non erit necessaria dispensatio, qua[m]
minorem causam supponit. Quia ut supponit
D. Thom. 2. 2. quod. 147. art. 4. non intendit le-
gislator illum obligare, qui manifeste habet
causam non seruandi praeceptum. Suar. de Re-
lig. tom. 1. tract. 2. lib. 2. c. 3. n. 3. Sanch. de Matri.
lib. 8. num. 14. Si vero causa cooperiendi caput
non sit manifeste sufficiens ad excusandum, sed
vel in sufficiens ex se, vel saltem dubia: requi-
ritur dispensatio, seu facultas Superioris. Quia
ad hoc deseruit in Superioribus dispensandi po-
testas. D. Thom. Suar. & Sanch. citati. Rogas
quod si nam Superior concedere possit huiusmodi
licentiam? Multi dicunt, respectu secularium,
Episcopum posse: respectu Regularium, Pi-
tunciale habentem, quasi Episcopalem iuri-
dictionem. Quia talis facultas ad communem
Solis hodie regimen animatum pertinet. Ast hodie folis
Pontificis di-
Papa dispensare potest, aut licentiam concede-
re. Quia Congregatio sacerorum Ritu[m], die
13. Iulij anno 1626. decretu[m] quadam edidit,
que iussu Urbani VIII. sunt affixa Missali per
ipsum reformato: & vnum istorum habet: *Nul-
lus audeat uti pallio in celebratione Missarum
sine expressa licentia Sedis Apostolice, non obstan-
te quacunque contraria consuetudine. Quare iam
foli Pontifici reseruantur. Gauant. in Rubr. Mis-
sal. tom. 1. p. 2. tit. 2. lit. F. Diana p. 2. tr. 14. ref. 58.
Cardin. de Lugo distinctione 20. num-
ero 102.*

135 Qualis cultus valis, ac vestimentis facis de-
De cultu va- beantur, si roges: dixerim, linctea, vel ornamenti-
fis, ac vestibus. sacra fra quamvis benedicta sint, si non attingunt
sacris debito. inmediata species consecrata, nec christmate
conferentur, posse a laicis etiam feminis sine
culpa tangi. Quia sic est via receptum, & iura
potissimum de viis facis loquuntur cap. *Vestimenta.* Valsq. d. 23. m. 5. 6. Reginald. l. 19. n. 202

136 Laym. lib. 5. tr. 5. c. 6. n. 20. Immediate tangere Aram consecratam, ve
tusuale est, sacra vasa, vel littera, quae vel immediate con-
secra vasa, cratæ species contingent, vel chrismate sacra-
ant litteræ cō-
tingere, quæ tur, peccatum est in laicis, ac feminis, quod ta-
immediate
men excluso contemptu venialis non excedit
peculia bus con-
seruatis for-
uitant. quando sine rationabilis causa fit. Quia licet
materia non sit gravis, violatur tamen Ecclesia
stica prohibitio. Secus si rationabilis causa sub-
sistit, vel si tangantur vel mediante. Suar. Reginald.
lib. 29. num. 20. 2. Laym. lib. 5. tr. 5. c. 6. n. 20. Fa-
gund. præc. 1. lib. 3. c. 21. n. 28. Sic in cap. Ne-
mo de consecr. dist. 1. decenit, ut pallas & ve-
la sanctuarij Diaconi cum humilibus ministri

intra sanctuarium lauent. Vnde colligo, corporalia, & Purificatoria prima lotione saltem leuitter a Sacerdotibus, vel Diaconiis esse diluenda, lotionemque refundendam in piscinam. Postquam vero sic lota fuerint, dari possunt femini amplius lauanda, ac reficienda. At cæteras pallass, seu mappas Altaris, etiam si benedictæ sint, femini possunt etiam primâ lotione abluerere. Sunt distincti. 8. i. set. 8. Azor. tom. 1. lib. 9. cap. 9. quest. 6.

CAPVT X.

De Ritibus Missæ.

RÄTER ritum essentiale, in quo
substantia huius sacrificij consistit,
à Christo Domino institutum plus
res alios addidit Ecclesia, qui qui-
dem partim in verbis, partim in actionibus con-
sistunt: partim ante celebrationem, partim in
ipsa celebratione. Profectò ante celebrationem,
si grauiter conscientia vulneretur, confessio re-
quiritur. Prærequiritur etiam quoad animum
intentione ritè sacrificandi, confiendique Sacra-
mentum. Apponuntur in Missali preces que-
dam celebrationi præmitenda quas tamen
omittere, secluso contemptu, nullum peccatum
est. Quia solummodo sub consilium cadunt.
Quoad corpus talis requiritur dispositio, quæ
tollerat periculum vel relinquendi sacrificium
inchoatum, vel irreuerenter celebrandi ob-
lepram, aut vomitus periculum. Lotionem manum
præmitti debet ex decentia, non ex necessitate,
quæ sub mortali cogat. Sicut, d. 82. initio. Filliac.
tr. s. n. 137. Auersa de Euchar. q. 11. sect. 12. S. sep-
timo quia.

Quæferis, quid gerendum circa ritus accidentiales in Rubricis Missalis præscriptos? Ve- Ritus acci-
dentalis.
rum verbis, & actionibus Missæ quadam signi-
ficantur ad Christi passionem pertinentea, quæ-
dam ad corpus mysticum quædam ad vñum hu-
iūs Sacramenti, quæ signillarum exponunt Docto-
res. Multiplex Crucis vñus commemorat Chri-
sti passionem; brachiorum extensio crucifixio-
nem, hostie fractio diuisionem corporis & ani-
mae Redemptoris, manuum extensio super obla-
ta prorectionem diuinam, digitum ablu-
tio leuiorum culparum emundationem, mix-
tio aquæ cum vino Christi cum populo mixtio-
nem. Tunc pectoris contritionem significat
osculum reverentium, & amorem: eleuatio ma-
nuum, vel oculorum, vel specierum internæ mo-
rum oblationis. D.Thom. 3. p.9.83. art.4. & 5.
Suar. ibi, d.8.3. & 84. *virobique fct. 1.* Verum
peccatum crisi mortale, si quis scienter ritum ali-
quem grauiorem qui continet speciem signi-
ficationem omittat, v.g. mixtione aquæ cum
vino, fractionem hostie, eleuationem Sacramen-
tis, vel similes. Quia haec grauia materia reputa-
tur. *¶* vero detur inaduentaria vel inculpabi-
lis, vel culpabilis leuitate, omisso lethali excu-
sabitur. Suatæ *distinct. 84. sectione 2.* *filiiuc.*
tr. 5. m. 1. 59. Ledesma 10. 1. sum. tr. de Euch. c. 24.
concl. 8.

Prudenti quidem arbitrio decernendum est
quænam transgressio Rituum sit grauis, a
leu-

Sectio I. De Eucharistiâ Problemata. 105

leuis, mortalis aut venialis. Venialis dixerim
ut ab adstantibus percipi nequeat: vel qui di-
cuntur alta voce, que secerunt sunt preferenda. Ca-
ter. & Navar. quos sequitur Sanch. in Conf. l. 7.
cap. 2. dub. 8. num. 6. Si quis omittat Gloria. vel
Credo, quando dicenda sunt, veniale solum erit.
Quia runc non mutilat Missa propriæ quatenus
facta est actio, cum integra fiat alius diebus
sine verbis illis. Idem est si quis dicat Gloria,
vel Credo, quando non sunt dicenda. Omittere
vnum vel alterum verbum Kyrieleison, vel quid
simile, aut unam, vel alteram actionem, videlicet
crucem aliquam, vel manuum elevationem,
veniale piculum est. Omittere autem Oratio-
nem principalem Missæ, mortale erit. Quia
pars Missæ principialis. Card. de Lugo d. 20.
num. 104. Diana part. 5. tract. 5. resol. 45. Non
erit mortale post Epistolam Graduale omittere.
Diana citat. resol. 63. Omittere Epistolam, vel
Evangelium, vel Oblationem graue peccatum
est. Quia grauius materia. Suar. dist. 8. 3. sett. 2.
Filliuc. tract. 5. num. 155. Auerla quæst. 11. sett. 12.
5. Quære.

140 Si quid omisum fuit in Missa quod ad sub-
stantiam sacrificij pertineat, rependum est à
celebrante, qui deinceps reliqua per ordinem
prosequeatur. Si vero non pertineat ad substan-
tiam sacrificij, regulariter non est rependum:
nec commode repeti poterit. Quia ordine se-
meliuntur verba, vel actiones extra proprium
locum non reddi coaherebunt. Suar. d. 8. 3. sett. 2.
Sylvest. Missa 1. quæst. 3. Petri de Ledes. tom. 1.
sem. tract. de Euchar. cap. 24. concl. 5. Marchant.
de Sacram. tract. 4. cap. 5. q. 4. Diana p. 5. tract. 5.
resol. 45.

141 Debet Sacerdos sicut non omittere, sic nihil
addere Missa. Quia Pius V. in Bulla Missalis,
& Trident. sett. 2. cap. de seruand. distictè præ-
cipiunt, nè preces, vel ritus addantur. At sicut
omisso, sic additio secundum materiam grauiter
ant levitatem erit mortale, vel veniale pec-
catum. Verum si Sacerdos nihil intendens ad-
dere sacrificio, solum ut priuata persona secreta
principiat aliquam deuotionem interponat, haud
dilectè contè præceptum delinquit. Suar. d. 8. 3.
sett. 2. Filliuc. tract. 5. num. 156. Nuñius q. 8. 3.
art. 4. dub. 2. Bonac. a. 4. q. vlt. p. 1. num. 19.
Henriq. lib. 9. c. 30. n. 4.

142 Licetne in Missa ritus aliquos immutare? Mi-
s. in nim. Quia tam Bulla Pij V. quam Trident.
sett. 2. decret. de seruand. distictè prohibent
quilibet mutationem. Vnde colligo graue
esse peccatum quidquam in ritibus, vel in ver-
bis Missæ immutare: quoniam possit per inad-
vertentiam, vol ex levitate materia leue reddi.
Declaratio Cardinal. assurit, peccare mortaliter
Religiosos omittentes in Canone nomen Epis-
copi localis, & eius loco ponentes Regularem
Praelatum. Quia ad vnguem Missale seruan-
dum est. Manuel in sum. tom. 4. cap. 1. num. 1. 3.
Millalob. tom. 1. tract. 8. dist. 31. n. 3. Diana p. 2.
tract. 14. resol. 40. Similiter peccaret grauiter,
qui notabili deformitate Missæ partes inverte-
ret, vel incipiens ab Evangelio, postea introitum
diuersus: vel coniungens Euangelium Paschæ
cum Epistola defunditorum: vel similem gera-
ret mutationem. Quia verè grauius esset. Lewis
verè mutationem censetur, si quæ ex Missis positis
in communis Matrycum, relinqueret illam,

qua pro quadam Marryte designatur, & aliam
assumeret; aut loco vnius Euangelij, dicere;
aliud. Auerla quæst. 11. sett. 12. §. Nono muf-
fus.

Quando Bulla beatificationis Divi alicuius 143
exprimit, ut persona designata tantum possit
dicere Missam de tali Beato, nullus alius potest.
Quia sic decretum Congregationis Rituum af-
fixum Missali præscribit. Barbola de Offic. Paro-
chi. c. 11. num. 3. 4. & alij: si tamen in Bulla pat-
ticula *Tantum* non apponatur, vel alia similis,
valde probabile reputari, posse Sacerdotes
alios dicere talis Beati Missam, perentibus qui-
dem illis, quibus talis facultas fuit concessa.
Quia ex Regula 27. *Iuris in 6.* qui facit per alium
perinde est ac si faceret per se ipsum. Granad.
2. 2. controu. 1. tract. 7. d. 4. sett. 2. De quo Pro-
blema instituam sett. 2. Quoties autem Bulla
beatificationis limitat tempus, quod designat
faciendo sacro de tali Beato (ut fere semper de-
signare solet, ac limitare) non potest dici Missa
talis Beati nisi tali die, vel tempore, ita ut si con-
cedatur dies obitus, non possit dici, per Octauam;
si verò Octaua concedatur, non possit dici
Missæ votiva per annum etiam à designatis in
Bulla. Quia conceditur illa facultas pro tali
tempore non ultra iuxta concedentis intentionem
in Bulla significatam. Granad. citat.

144 Missa solemnis decantari non potest regula-
ritate ante decantatum in choro Matutinum, Missa solem-
nis etiam Primam sine graui culpa. Quia si nis decantari
hoc officio publico valde est necessarium, ut te cantatum
Horæ Canonice suis definitis temporibus di-
cantur: & bonum Ecclesiæ regimen postulat, ut tuinum.
hic publicus Dei cultus debito ordine præstetur.
Quem quidem sine causa legitima notabiliter
inuertere contra receptum morem graue erit
peccatum. Hoc tamen intelligo de illis Eccle-
siis, in quibus est obligatio canendi diuinum of-
ficium in choro. Nam ybi non datur talis obli-
gatio, dici potest Missa solemnis sine prævia
Horarum in choro decantatione. Quia neque
Officium in choro decantatum & Missa solem-
nis habent inter se necessariam connexionem.
Intelligo etiam, nisi subi grauius causa, qua po-
sta, & scandalo cessante, poterit interdum in
Ecclesiis etiam obligatis ad canendas Horas in
choro, dici Missa solemnis sine prævio Matutin-
i, aut Primæ cantu. Suar. dist. 8. 2. sett. 1.
Fagund. præc. 1. libr. 3. capite 17. numero 2. 1.
& 30.

CAPUT XI.

De Missæ Defectibus.

145 L. 1. defectus substantiales vocan-
tur, qui contingunt in rebus vel ex-
sentialibus sacrificio, vel ita proxi-
mæ essentia, ut saltem pertineant
ad sacrificij perfectionem & consummationem;
& hi vel accidunt ante consecrationem, vel
post illam. Alij vocantur accidentales, quia
contingunt in rebus accidentalibus omni-
nō. Regulam generalem expono. Si de-
fectus essentialis in materia vel forma commis-
sum sit, ille omnino supplendus, ne sacrificium
maneat imperfectum: quod est intrinsecè malum
contra

contra diuinum praeceptum perficiendi sacrificium, sicut illius Christus perfici iussit. Quod intelligo, etiam si defectus fuisset voluntarius, & ex malitia Sacerdotis, qui post illum commissum resipiscat. D. Thom. 3. part. quæst. 8. 3. art. 6. Antonin. Angel. Tabie. Sylvest. quos sequitur Bonac. d. 4. quæst. ultim. punct. 10. num. 2. Henr. cum aliis lib. 9. cap. 36. & 37. Suar. d. 8. 5. sect. 1.

146 *Quoniam de-
fectus sub-
suntalibus
occurredum.* Si Sacerdos aduertat, hostiam non esse tritaciam, aut in Calice contineat loco vini, vel aquam, vel acetum, vel similem liquorem: aut materiam appositam non esse certam: debet materiam aliam certam apponere, & tunc oblatione, consecrare, sicut Missale prescribit. Similiter si forma non fuit integre prolatæ, etiam quoad illa verba, de quibus dubitant Doctores, an pertineant ad essentialiam formam, vel si defuit intentio debita, vel in vtraque specie vel in altera: tunc iteradis est consecratio, facta prius oblatione falem interius, ut Missale docet, quando defectus anè sumptionem aduertitur. Si tamen aduertatur post illam, & vniqa solum species consecranda sit, omnino consecrari debet, ne sacrificium mutiletur. Si tamen vtraque sit invalida, nihil denio consecrandum est; quia sacrificium fuit nullum subindeque perficie non potest: & cum Sacerdos iam non sit ieiunus, consecrare nequit, ut sumat. Reginal. l. 29. n. 21. 3. D. Thom. & Suar. citata. In vnoque autem casu repetenda sunt in ore verba solum essentialia, ita ut, seclusa Rubrica, possint omitti cetera. Missale vero præcipit, ut Sacerdos iterum faciat oblationem sicut mente conceptum eius speciei, cuius defectum deprehendit, & consequenter consecrationem panis incipiat ab illis verbis: *Qui pri-
die: Calicis* autem ab illis: *Simili modo: ac dein-
ceps profequatur ab eo loco ubi defuit, non
repetens intermedia.* Si vero defecit in prolatione cuiusdam verbi substantialis formæ, non sufficit illud solum repetere, cum hoc non redat integrum formæ sensum, sed totam debet formam repetere. Totum hoc Sacerdos præster occulit, caute, decenter, quantum posse, ad scandalum vitandum, aut adstantium admirationem. Quare si dum liquorem haustum est Calice tenet in ore, deprehendit, non esse vinum, non debet eucere, nam id indecens esset, sed trahere, ac continenter consecrare verum vinum, & siuere. Auersa de Euchar. quæst. 8. sect. 9. §. Primo quidem. Henr. lib. 9. c. 6. & 37. Quod si Sacerdos non certo cognoscat, sed solum dubitet de defectu aliquo substantiali circa materiam, vel formam, vel intentionem, debet iterum consecrare, sed sub conditione, si prius non consecravit. Ne tamen admittat facile tale dubium sed ut prudenter, & attentè per pensa, præfertim circa prolationem, & intentionem. Quia regulariter debet existimare, se recte verba protulisse, & habuisse falem virtualem intentionem, quamvis postea non satis recordetur, aut discernat. Auersa quæst. 11. & 16. secundo si. Soler contingere substantialis defectus ex eo quod impediaria sumptione Calicis ob venum ibi appositum, vel ob animalculum illud cadens, quod causat horrorem, & ad vomitum excitat. Si defectus prævidis ante consecrationem, aliam speciem offerre, ac consecrare debes, priori reliqua si post, debes animal extraheere & species absumere, si absque graui incom-

modo facere possis. At si nec tu, neque alius Sacerdos adiit, qui propter venenum sine periculo morali mortis, aut graui aggritudinis, vel propter animal saltem vomitus, sanguinem sumat: alia species vini est apponenda, consecranda, & sumenda, & priores species vini stupa imbibantur, ponantur in fæcario, & postquam sicca fuerint, comburantur, & cineres mittantur in piscinam simul cum cineribus animalis in Calicem excidentis. Idem gerendum est, quando contingit euomi Sactamentum, putrefacti, aut ab animali comedti: debent, inquam, combuti, & cineres in piscinam emititi. Quod si miraculosè Hostia vel sanguis euanseretur, aut in aliam formam mutaretur, obligatio non est, aliam consecrandi speciem. Quia miraculo facto censetur Deus sacrifici illud dimidiat accepisse. Defectum præterea experimus contingere ob effusum sanguinem, vel ob hostiam valido vento ablata. Et quidem si pars aliqua reperiatur, hostia vel minima, vel aliquid ex speciebus sanguinis superfluerit: non erit necessarium aliam speciem consecrare, cum per defactum sacrificium fieri possit. Si vero contingit, Calicem omnino profundi, vel hostiam non appareat: consecranda est alia species ob sacrificij integritatem. Porro de profuso sanguine quid agendum, colligo ex Cap. *Si per negligentiam, de consecrat. dist. 2. & ex Missali Rubricis.* Si cadit in terram, cadens locus, cineres concremandi, & in piscinam emitendi: si vero in tabulari, vel tapetem, sugatur, & radatur: pars autem tapetis, aut cuiuslibet vestis nec benedictæ, nec nimis pretiosæ scindatur, & combusta, cineres piscinæ tradantur: si vero in pallas benedictas excidat, vel tæque Sacerdorales, sugatur, & tribus vicibus Calice supposito lauetur, & aqua ablutionis absumatur, aut sumatur in piscinam emitenda. Si sanguis Aram attigerit, sumatur, lambatur, & ut potuerit, purificetur. Denique præna prefato Cap. impoñit non sunt ipso iure latæ, sed ferenda: & iam per consuetudinem reseruatum est Ordinatio, ut pro qualitate culpæ, ac negligentia præna imponatur. Nauar. cap. 25. num. 9. 1. Suar. dist. 8. 5. sect. 1. Coninch quæst. 8. 3. art. 6. num. 277. Valsq. ibi. Henr. lib. 9. cap. 37. num. 4. Bonac. d. 4. q. ult. punct. 10. n. 5. Laym. lib. 5. cap. 5. cap. 7. Castro Pal. tom. 4. tract. 22. punct. 10. & alij.

Verum si defectus accidentalis in verbis, vel actionibus contingat, qualis esset omisso Euan- gelij, Offertorij, aliqui orationis, Canonis, vel similium, si multum progressus non es, quando aduertis, debes repetere, si absque graui nota facere potes; regulariter autem non teneris, tunc quia vir sine nota fieri potest: tunc qui omnia, que dicuntur, & aguntur in hoc sacrificio, sunt ita inter se connexa, ut si à propriis extrahantur locis, non bene inter se cohaerant. D. Thom. q. 8. 3. art. 6. Coninch ibi num. 28. 1. Suar. dist. 8. 5. sect. 2. Bonac. d. 4. q. ult. punct. 10. n. 16. At si accidentalis defectus in materiam consecrandam obueniat, vel quia appositus est panis fermentatus, cum azimus esset apponendum, vel quia venum est nimis acidum, vel non est aqua mixtum: & aduertis defectum ante consecrationem, suppleri omnino debes, si autem facta consecratio, defectus prævideatur, tolerandus est, & per penitentiam, si culpa adiuit, per penitentiam supplendus. Quod si defectus leuior sit, eo quod vinum

Sectio I. De Missâ Receptiores sent. 107

vinum aliquantulum acidum, vel hostia non
fatis integræ: suppleri deber ante oblationem, si
præuideatur; ut oblatione facta, dissimulandus
est. Suar. d. 85. f. 2. Ad accidentales defectus
pertinet, si hostia cadat in Calicem ita ut frangi
non possit: nunc sumi debet simul cum sanguine,
tametsit & ceremonia circa illam præ-
scripta gen non possit; vnde non est noua ho-
stia, nec nouus sanguis consecrandus. D. Thom.
g. 8.3.6. Cominchib. n. 282. Henr. lib. 9. c. 37.
n. 5. Bonac. d. 4.9. vlt. punc. 1. o. n. 17. Item perti-
net ad accidentales defectus, si vinum conge-
latur s. Sed facile hic defectus tolli potest ad-
motis Calici pannis ardentibus; sed si deficiant,
digitis aliquid sanguinis liquefacere poteris, ut
sumptio fiat. Suar. dist. 85. f. 2. Henr. lib. 9.
o. 37. n. 5. Bonac. d. 4.9. vlt. punc. 1. o. n. 18.
Ob sollem causam etiam ob virandom mor-
dis. 13. q. 2. art. 6. ad 2. Cominch. q. 8.3. a. 6. n. 27. 2.
Si ante ceptum Canonem superueniat interdi-
ctum speciale, vel celsatio, nec habeas priuile-
gium ianuas clausis celebrandi, vel si superue-
niat interdictum generale, nec permitaris, clau-
dere ianuas, & interdictos excludere: vel si de-
nunciatus excommunicatus nequeat expelli-
potes, imo teneris a sacrificio incepto desistere.
Quia intentio Ecclesie, cum præcipit sacrificium
incepturn prosequi, est, cum prosecutio fieri pos-
sit, seruatis illius præcepsis: secus illis contem-
pis. Henr. lib. 9. c. 3. o. 5. Porrò post ceptum
Canonem, quia iam censetur sacrificium quasi
substantialiter inchoatum, granior cauila requi-
ritur, ut possis, a sacrificio incepto desistere, ta-
meth aliquantulum intertimpere posles, cum ut
propri necessitati, cum virilente consula. Quia
si granus morbus, aut necessitas corporis, que-

Ob nullam causam etiam ob vitandam mortem tibi licitum est sacrificium imperfectum facere. Tibi enim non licet consecrare (v.gr.) panem animo non consecrandi vinum in que consecrare panem & vinum animo non consumen- di vitamque speciem. Quia essentia & integritas sacrificij tanta considerationis est, vt merito debas bono culibet temporali preferre: nullatenus autem praferres, si ob vitandam mortem velles in vna tantum specie consecrare, vel via specie consecrata, vitamque non sumere. Sacrificium incepturne nequis sine rationabili causa interrumpere. Quia ex praeperto saltem Ecclesiastico lato a Pio V. obligaris Missam usque ad finem continuo prosequi. Colligitur ex Cap. *Ibid.* Cap. *Nihil* 7.9.1. Bonac. pluribus relatis d.a.vi. punit. 10. num. 25. Causa autem legitimæ, ob quas Missa ante consecrationem, vel consecratione facta, potest interrumpi, sunt varia. Et quidem ante consecrationem minores causa sufficiunt, siquidem visu receperum est, ob concionem populo habendam, ob Ordines celebrandos, sacrificium interrumpi. Profecto ad adventum Episcopi, Ducis, vel processus populi, quos decet integrè Missam audire, nec est aliud Sacerdos qui celebret, potest Missa inchoata, si oblatio nondum fuit facta, relinqui, & iterum a principio inchoari, *Nauar. cap. 1. num. 86.* *Henriq. lib. 9. c. 30. n. 3.* *Sav. Miss. 2.1. Scortia lib. 2. c. 18.* *Azor. tom. 1. lib. 1. cap. 32. q. 5.* *Laym. lib. 5. tratt. 5. cap. 7.* Facta oblatione etiam, ante Canonem incepturne potest quis inceptum Missam relinqueret, si excommunicatus, irregulatus, vel non ieiunus existat. Quia potius decet a sacrificio desistere, quam ab irregulatis, excommunicato, vel non ieiuniu fieri. *D. Thom. qu. 83. art. 6.* & *Coninch ibi Henriq. lib. 9. cap. 3. o. num. 5.* Imò secluso scandalo, ac grauina videtur obligatus, a sacrificio desistere. Quia praepotens de sacrificio semel cepto prolequendo, minoris momenti esse videunt, quam in negativum præceptum prohibens ab excommunicato, irregulari, ac non ieiunio fieri. Secus video dicendum de Sacerdote, qui aliqui peccati mortali nondum confessi recordantur; nam eto absque graui nota posset ab incepta Missa desistere, obligatus non esse crediderit. Quia præceptum confessiois præmittenda celebrationi non virget, cum abest copia Confessarij, & celebratio ablique indecentia omitti non potest: sed contritione concepta, poterit Sacerdos Missam prosequi, vt cultus sanctificatio debitus obserueretur. *Soritis* *Elat. de Euch. 1.1.1.* *Castro Pal.*

Escob. & Mend. Theol. Moral. T. III.

diff. 13. q. 2. art. 6. ad 2. Coninch q. 9. 8. 3. a. 6. n. 27 2. Si ante ceptum Canonem superueniat interdictum speciale, vel cesatio, nec habeas priuilegium ianuas clausis celebrandi, vel si superueniat interdictum generale, nec permettaris, claudere ianuas, & interdictos excludere: vel si denunciatus excommunicatus nequeat expelli in potes, imo tenetis a sacrificio incepto desistere. Quia intentio Ecclesia, cum praecepit sacrificium incepit prosequi, est, cum prosecutio fieri possit, feruatis illius praeceps: fecis illis contemptis. Henric. lib. 9. c. 3. o. 5. Porro post ceptum Canonem, quia iam censetur sacrificium quasi substantialiter inchoatum, gravius cauila requiritur, ut possis, a sacrificio incepto desistere, ramets aliquantulum intertrumpere posse, cum ut propriis necessitatibus utrilibet consulas. Quia si gravis morbus, aut necessitas corporis quam sustinere non possis, superueniat, poteris sacrificium imperfectum relinquere, etiam post consecrationem: & morbo, vel necessitate cesante, sacrificium continuare. Quod si morbus eius sit conditionis, ut nequeas per te ipsum sacrificium inchoatum perficere, alius Sacerdos tametsi excommunicatus, vel non ieiunus existat, perficere poterit incipiens ab ea parte, in qua cederis sacrificium reliquise. Quia etsi consecratio facta non sit, adeo tamen illius proxima preparatio, quam minus conuenit cassam relinquere, quam legem ieiuni, aut excommunicationis, quando non adeo Sacerdos ieiunus & non excommunicatus, obseruare. Artamen si consecratio facta fuerit, omnes Doctores docent, liberum esse Sacerdoti etiam non ieiuno (si ieiunus non reperiatur) sacrificium perficere. Quia perfectio sacrificij ipsis iuriis diuinis, strictius obligat quilibet Ecclesiastico praecepto, sed an teneatur eo casu Sacerdos sacrificium perficere: non est constans sententia, ideo quod questionem hanc 2. discutimus, Legi interim A 20. tom. 1. l. 10. 2. 3. 3. 9. 1. Suar. A. 8. 3. scit. 1. Natura. c. 2. 5. num. 88. Coninch q. 9. 8. 3. art. 6. Denique ut aliena necessitatibus maximè spirituali consulas poteris sacrificium, etiam facta consecratio incepit relinquere, postmodum perficiendum. Quod si 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 687. 688. 689. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 697. 698. 699. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 787. 788. 789. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 797. 798. 799. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 817. 818. 819. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 887. 888. 889. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 897. 898. 899. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 917. 918. 919. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 987. 988. 989. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 997. 998. 999. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1009. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1017. 1018. 1019. 1019. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1039. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1049. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1059. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1069. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1089. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1099. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1119. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1129. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1139. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1149. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1159. 1160. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1169. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1179. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1189. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1198. 1199. 1199. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1209. 1209. 1210. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1218. 1219. 1219. 1220. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1229. 1230. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1236. 1237. 1238. 1239. 1239. 1240. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1246. 1247. 1248. 1249. 1249. 1250. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1258. 1259. 1259. 1260. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1266. 1267. 1268. 1269. 1269. 1270. 1271. 1272. 1273. 1274. 1275. 1276. 1277. 1278. 1279. 1279. 1280. 1281. 1282. 1283. 1284. 1285. 1286. 1287. 1288. 1289. 1289. 1290. 1291. 1292. 1293. 1294. 1295. 1296. 1297. 1298. 1299. 1299. 1300. 1301. 1302. 1303. 1304. 1305. 1306. 1307. 1308. 1309. 1309. 1310. 1311. 1312. 1313. 1314. 1315. 1316. 1317. 1318. 1319. 1319. 1320. 1321. 1322. 1323. 1324. 1325. 1326. 1327. 1328. 1329. 1329. 1330. 1331. 1332. 1333. 1334. 1335. 1336. 1337. 1338. 1339. 1339. 1340. 1341. 1342. 1343. 1344. 1345. 1346. 1347. 1348. 1349. 1349. 1350. 1351. 1352. 1353. 1354. 1355. 1356. 1357. 1358. 1359. 1359. 1360. 1361. 1362. 1363. 1364. 1365. 1366. 1367. 1368. 1369. 1369. 1370. 1371. 1372. 1373. 1374. 1375. 1376. 1377. 1378. 1379. 1379. 1380. 1381. 1382. 1383. 1384. 1385. 1386. 1387. 1388. 1389. 1389. 1390. 1391. 1392. 1393. 1394. 1395. 1396. 1397. 1398. 1399. 1399. 1400. 1401. 1402. 1403. 1404. 1405. 1406. 1407. 1408. 1409. 1409. 1410. 1411. 1412. 1413. 1414. 1415. 1416. 1417. 1418. 1419. 1419. 1420. 1421. 1422. 1423. 1424. 1425. 1426. 1427. 1428. 1429. 1429. 1430. 1431. 1432. 1433. 1434. 1435. 1436. 1437. 1438. 1439. 1439. 1440. 1441. 1442. 1443. 1444. 1445. 1446. 1447. 1448. 1449. 1449. 1450. 1451. 1452. 1453. 1454. 1455. 1456. 1457. 1458. 1459. 1459. 1460. 1461. 1462. 1463. 1464. 1465. 1466. 1467. 1468. 1469. 1469. 1470. 1471. 1472. 1473. 1474. 1475. 1476. 1477. 1478. 1479. 1479. 1480. 1481. 1482. 1483. 1484. 1485. 1486. 1487. 1488. 1489. 1489. 1490. 1491. 1492. 1493. 1494. 1495. 1496. 1497. 1498. 1499. 1499. 1500. 1501. 1502. 1503. 1504. 1505. 1506. 1507. 1508. 1509. 1509. 1510. 1511. 1512. 1513. 1514. 1515. 1516. 1517. 1518. 1519. 1519. 1520. 1521. 1522. 1523. 1524. 1525. 1526. 1527. 1528. 1529. 1529. 1530. 1531. 1532. 1533. 1534. 1535. 1536. 1537. 1538. 1539. 1539. 1540. 1541. 1542. 1543. 1544. 1545. 1546. 1547. 1548. 1549. 1549. 1550. 1551. 1552. 1553. 1554. 1555. 1556. 1557. 1558. 1559. 1559. 1560. 1561. 1562. 1563. 1564. 1565. 1566. 1567. 1568. 1569. 1569. 1570. 1571. 1572. 1573. 1574. 1575. 1576. 1577. 1578. 1579. 1579. 1580. 1581. 1582. 1583. 1584. 1585. 1586. 1587. 1588. 1589. 1589. 1590. 1591. 1592. 1593. 1594. 1595. 1596. 1597. 1598. 1599. 1599. 1600. 1601. 1602. 1603. 1604. 1605. 1606. 1607. 1608. 1609. 1609. 1610. 1611. 1612. 1613. 1614. 1615. 1616. 1617. 1618. 1619. 1619. 1620. 1621. 1622. 1623. 1624. 1625. 1626. 1627. 1628. 1629. 1629. 1630. 1631. 1632. 1633. 1634. 1635. 1636. 1637. 1638. 1639. 1639. 1640. 1641. 1642. 1643. 1644. 1645. 1646. 1647. 1648. 1649. 1649. 1650. 1651. 1652. 1653. 1654. 1655. 1656. 1657. 1658. 1659. 1659. 1660. 1661. 1662. 1663. 1664. 1665. 1666. 1667. 1668. 1669. 1669. 1670. 1671. 1672. 1673. 1674. 1675. 1676. 1677. 1678. 1679. 1679. 1680. 1681. 1682. 1683. 1684. 1685. 1686. 1687. 1688. 1689. 1689. 1690. 1691. 1692. 1693. 1694. 1695. 1696. 1697. 1698. 1699. 1699. 1700. 1701. 1702. 1703. 1704. 1705. 1706. 1707. 1708. 1709. 1709. 1710. 1711. 1712. 1713. 1714. 1715. 1716. 1717. 1718. 1719. 1719. 1720. 1721. 1722. 1723. 1724. 1725. 1726. 1727. 1728. 1729. 1729. 1730. 1731. 1732. 1733. 1734. 1735. 1736. 1737. 1738. 1739. 1739. 1740. 1741. 1742. 1743. 1744. 1745. 1746. 1747. 1748. 1749. 1749. 1750. 1751. 1752. 1753. 1754. 1755. 1756. 1757. 1758. 1759. 1759. 1760. 1761. 1762. 1763. 1764. 1765. 1766. 1767. 1768. 1769. 1769. 1770. 1771. 1772. 1773. 1774. 1775. 1776. 1777. 1778. 1779. 1779. 1780. 1781. 1782. 1783. 1784. 1785. 1786. 1787. 1788. 1789. 1789. 1790. 1791. 1792. 1793. 1794. 1795. 1796. 1797. 1798. 1799. 1799. 1800. 1801. 1802. 1803. 1804. 1805. 1806. 1807. 1808. 1809. 1809. 1810. 1811. 1812. 1813. 1814. 1815. 1816. 1817. 1818. 1819. 1819. 1820. 1821. 1822. 1823. 1824. 1825. 1826. 1827. 1828. 1829. 1829. 1830. 1831. 1832. 1833. 1834. 1835. 1836. 1837. 1838. 1839. 1839. 1840. 1841. 1842. 1843. 1844. 1845. 1846. 1847. 1848. 1849. 1849. 1850. 1851. 1852. 1853. 1854. 1855. 1856. 1857. 1858. 1859. 1859. 1860. 1861. 1862. 1863. 1864. 1865. 1866. 1867. 1868. 1869. 1869. 1870. 1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. 1877. 1878. 1879. 1879. 1880. 1881. 1882. 1883. 1884. 1885. 1886. 1887. 1888. 1889. 1889. 1890. 1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1899. 1900. 1901. 1902. 1903. 1904. 1905. 1906. 1907. 1908. 1909. 1909. 1910. 1911. 1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1919. 1920. 1921. 1922. 1923. 1924. 1925. 1926. 1927. 1928. 1929. 1929. 1930. 1931. 1932. 1933. 1934. 1935. 1936. 1937. 1938. 1939. 1939. 1940. 1941. 1942. 1943. 1944. 1945. 1946. 1947. 1948. 1949. 1949. 1950. 1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1959. 1960. 1961. 1962. 1963. 1964. 1965. 1966. 1967. 1968. 1969. 1969. 1970. 1971. 1972. 1973. 1974. 1975. 1976. 1977. 1978. 1979. 19

K CAP V

CAPVT XII.

De Obligatione faciendi sacrum
pro aliis.

149

*Varii modis
potest quis ob-
ligari ad co-
lebrandum pro
aliis.*

VARIIS modis potest obligari Sac-
cerdos ad celebrandum pro aliis.
Primò ex obedientia, cum su-
perior id præcipit. Secundò ex char-
itate. Tertiò ex voto. Quartò ex
simplici promissione. His tamen obligationi-
bus omisiti, de iustitia obligatione sermo pro-
cedet. Quæ quidem potest orihi vel ex stipen-
dio propter Missam accepero, vel ex Capellania,
sue Beneficio, quæ Missarum onus habeant ad-
iunctum. At cum aliud sit Beneficium simplex,
aliud curatum, singula signallat attingam.

*De Capellani
circa dicendum
pro aliis Mi-
ssam obli-
gatione.*

Et quidem Capellanus obligatus non solum
Missas celebrare in fundatione præscriptas: sed
illatum fructum secundum fundatoris intentio-
nem applicare, ita ut nequeat nouum stipen-
dium pro illa Missa ab aliis accipere. Quia sup-
ponimus, reditus Capellaniae æquare debito
stipendio sacrificij. Non igitur est locus alij
applicandi illius sacrificij fructum. Quod si redi-
tus insufficientes sint, penes Ordinarium est
potestas Missas ad legitimum numerum redu-
cendi. Admonetim tamen, si Capellania quo-
tidianum sacrificium per ipsum Capellananum
dicendum præscribat, non peccate Capellananum
semel in hebdomada omittentem sacram. Quia
obligatio dicendi sacram subintelligi debet,
salua honestate, decentia, ac reuerentia debita.
Bonac. diff. 4. quæst. ultim. punct. 7. num. 6. Laym.
lib. 5. tract. 5. cap. 3. num. 6. Et Cap. Significa-
tum, de præbendis. Ibi Abbas, Nauar. cap. 15.
num. 135. Henr. L. 9. c. 24. num. 4. Azor. tom. 1.
lib. 10. cap. 24. quæst. 7. Difficile quidem reor à
Capellano maximè sacerdali singulis diebus ab-
que vila intermissione sacrificium debita cum
honestate, ac reuerentia celebrari, tum ob ne-
gocia & occupations occurrentes, tum ob va-
tia dæmonis tentamina, mundique illecebras.
Vnde crediderim, obligationem impositam à
fundatore haud esse co rigore sumendam, quin
in hebdomada aliquem diem intermissionis,
ac vacationis concedat. Sicque vñs obti-
nuit.

*De Beneficio
simpli.*

Beneficij alij simplices, quales sunt Di-
gnitates, Canoniciatus, & Praestimonia. Hi obli-
gationem non habent sacram faciendi, & à for-
tiori neque applicandi illius fructum pro aliqua
persona determinata. Quia itre communi id
cautum non est. At ex fundatione Beneficij, &
ex recepta consuetudine optimè possunt præfa-
ti Beneficij alij obligari non solum ad sacram fa-
ciendum, aliquibus diebus determinatis; sed
etiam ad applicandum illius fructum secundum
determinatam intermissionem. Doctores
communiter.

*De Beneficio
Curato.*

Parochus obligatus est, sacram facere per se,
vel per alium omnibus illis diebus, quibus pa-
rochiani obligantur audire. Quia officium Pa-
rochi est, ministrare parochianis quæ illis sunt
ad salutem necessaria: & ob huiusmodi causam
decimat, ac oblationes conceduntur. Vnde si

populus ita sit numerosus ut simul sacrificio ad-
stare non possit, Parochus curare debet mediis
aliis Clericis, quies iustum stipendum conce-
dat, plura sacra fieri iuxta Beneficij reditus:
quod arbitrio Ordinarij est decidendum. Aliis
verò diebus non est ita certa obligatio. Satis
tamen indicatur à Tridentino sest. 23. cap. 14.
aliquibus ex illis esse. Si enim communiter
Doctores afferunt obligatum esse Parochum
Praeuentice & Eucharistie Sacramentum pa-
rochianis ministrare, non solum quando ipsi
obligati sunt accipere; sed etiam quando ipsi
pro augmento deuotionis, & charitatis rationa-
biliter postulant; eadem ratione affirmare de-
bent, hoc sacrificium ministrandum esse non
solum cum illi obligati sunt audire; sed etiam
quando rationabiliter postulant. Ideoque Sot-
us in 4. diff. 13. quæst. 2. art. 2. existimat aliquo-
ties in hebdomada obligatum esse Parochum
celebrare. Illud verò est certum, si populus
numerous sit, & Beneficij fructus non exigui,
posse Episcopum, & debere Parochum adstrin-
gere, vt aliquoties bis, vel ter in hebdomada
celebrat, maximè si in eo Oppido non sint Ec-
clesiae Collegiate, vel Conuentuales, ad quas
pro sacrificio audiendi posse populus con-
fluere. Laym. lib. 5. tract. 5. cap. 3. num. 1. Bonac.
diff. 4. quæst. ultim. punct. 4. num. 4. Profecto si sin-
gulis diebus Parochi sacrificare pro populo re-
nentur, ut placuit Soto (de quo sest. 2.) haud
posse stipendum accipere pro Missa. Quia
stipendum conceditur, vt concedenti Missæ
sacrificium specialiter applicetur: quod fieri
nequit, cum iam Parochi sint ratione Beneficij
obligati, pro populo specialiter sacrificium ap-
plicare. Sust. diff. 86. sest. 3. Si verò vna vel
altera vice in hebdomada obligentur, ut tener
receptione sententia, cum hac obligatio deter-
minata diei adstricta non sit, poterit Parochus
ea stipenda pro Missis dicendis accipere, quæ
præfata obligationis non impedit executio-
nem. Sed quia verius puto, Parochos ratione
Beneficij non esse obligatos fructum Beneficij
specialiter pro ouibus applicare, conse-
quenter affirmo, posse qualibet die, quæ aliis
obligati non sunt, pro celebrandi Missis sti-
pendium accipere. Vasquez diff. 234. cap. 1.
& 4. Notanter dixi: *Quo aliis obligati non
sunt.* Nam si ex consuetudine, vel fundatione,
vel Ordinarij lege & præcepto aliquibus die-
bus determinatis sacrificare pro populo obli-
gentur, non poterunt stipem accipere, vt eo die
concedenti, applicent sacrificium, nisi forte
concedens conscientius sit illius obligationis.
Quia eo casu præsumitur concedens stipen-
dium, & petens ea die sacrificium, contentus
esse, vt secundaria intentione ei sacrificium ap-
plicetur. Sotus lib. 9. de Inst. quæst. 3. art. 1. Sust.
diff. 86. sest. 3. Henr. lib. 9. cap. 22. num. 6. Lay-
man. lib. 5. tract. 5. cap. 3. num. 4. At si stipen-
dium concedens, non postulet, sacrificium fieri die,
quo Parochus aliis astringitur: debet Parochus
stipem recipiens pro eo celebrare illis diebus,
quibus nulla obligatione tenetur. Quia hæc
præsumenda est concedentis voluntas.

CAPVT

Sectio I. De Missâ Receptiores sentent. 109

CAPUT XIII.

De obligatione celebrandi ob stipendium acceptum.

153 X stipendio accepto otiri obligatio-
nem sacrificandi in fauorem illius,
qui stipendum concessit, nemo est
qui ambigat. Sed num hæc obligatio-
culpa sit obnoxia lethali, *scilicet* 2. discutetur.
Verum potest Sacerdos sive diues, sive pauper
ab ille villa simoniacæ labe obligari ex iustitia ad
faucum faciendum pro intentione illius qui sti-
pem concessit, suppono ex tractatu de simonia,
& in presenti probbo: Quia stipendum non con-
ceditur premit fructus ex sacrificio applic-
andi, sed in sustentationem Sacerdotis sub
obligatione, vt fructum concedenti appliceret.
Henriq. lib. 9. cap. 22. Suar. lib. 4. de Relig. c. 14.
& hic *dist.* 86. *scilicet* 1. Vafq. *dist.* 234. Coninch
quest. 86. *lib.* 10. à num. 192. Barbosa, alius re-
latius, num. in remiss. *Concil.* 22. tum 2. p. de po-
test. *Episc.* *alleg.* 24. n. 2.

154 Porc. iustum vnius Missæ stipendium non
est ex quantitate necessaria ad quotidianum
victum defundendum, sed ex quantitate laboris
impensi in fauorem illius, qui itipem concessit.
Cum vero semibore labor & occupatio suffi-
cienter teria parte sustentationis illius diei compen-
sari videatur, nullatenus integra illius diei
sustentatio expofulari potest. Probatur ex com-
muni vnu & estimatione fidelium, & ex plu-
rius Diæculum legibus taxantibus stipem con-
grua vnu diei sustentationis insufficientem
que leges, & conuerdines non sunt dicendæ
injusta. Et quia pro Missa solemani abundan-
tior stipes exigitur, quam pro priuata: & pro
Missa illis circumstantiis carente: & pro duabus
Missis vna die dicendis, quam pro vnu: quod
licet non est, si pro qualibet Missa integræ
illius diei sustentatio concedi debet. *Nauar.*
cap. 25. *num.* 91. *Suar.* *dist.* 86. *scilicet* 2. *Vafq.*
dist. 234. *cap.* 3. à *num.* 18. *Laym.* *lib.* 5. *trat.* 5.
cap. 1. *quest.* 1. *Cordub.* *lib.* 1. *quest.* 4. *Bonac.*
d. 4. *q. vlt.*

155 Ex lege Pontificia, vel Episcopali, vel ex
communi hominum estimatione defumenda
est pars sustentationis, que pro iusto stipendio
sufficiens censeatur. Sic Pontifex & Episcopus
taxare poterit quantitatem iustum pro vnu
sacrificij oblatione. Ea vero taxatione ceflan-
te, non ex cuiuslibet singulare arbitrio taxatione
iusta defumenda erit, sed ex communi homi-
num estimatione, vt in rebus venalibus con-
tingit. *Vafq. dist.* 234. *cap.* 1. *n. 5.* & *cap.* 3. *n. 18.*
Barbosa *part.* 2. de potest. *Episc.* *alleg.* 24. *num.* 2.
citanus plutes. Nunquam tamen stipendum
ita taxari potest, quin abundantius concedi pos-
lit à petentibus sacrificium: & minus admitti
poterit à sacrificantibus. Quia lex & confuetu-
dotaxans stipendum, obligat illud conceden-
tes, ne minori stipendio velint sacrificium exi-
gere, & Sacerdotes, ne abundantius taxato exi-
gant: non tamen prohibet, nec prohibere regu-
laliter potest, ysum & exercitum liberalitatis
tam ex parte concedentium stipendum, quam
Eis ob. & Mend. Thol. Moral. T. III.

ex parte Sacerdotum celebrantium: ac proin-
de non prohibet, quin petentes sacrificium
concedant abundantius stipendum, quæm
taxatum est: & celebrantes minori possint esse
contenti.

Verum tamen nemini licet ab eodem, vel à 156
pluribus iusta stipenda exigere, & vniico *Nemini licet*,
sacrificio satisfacere. Quia licet sacrificium *plura stipendia*
pluribus applicatum æquè profis singulis, ac si *dia integra à*
folum singulis applicaretur: at stipendum non *pluribus acci-*
conceditur in premium fructus applicandi, sed *pece, & vnto*
in sustentationem Sacerdotis, qui fructum ap- *[sacrificio] a-*
plicare debet. Vnde accipiens ab uno æquam *ius facere.*
pro vnuca Missa sustentationem, immerito ab
alio pro eadem sustentationem expostulat. *Suar.*
dist. 86. *scilicet* 2. *Laym.* *lib.* 5. *trat.* 5. *cap.* 1. *quest.* 2.
Bonac. *dist.* 4. *vlt.* *Barbosa part.* 2. de potest. *Episc.*
alleg. 24. n. 8.

157 Parochus seu Capellanus, qui ratione Bene-
ficij, vel Capellaniæ ad plura facia dicenda ad. *Potest Beneficij*,
stringitur, potest stipendio iusto aliis concessio- *Beneficiarius vel*
huic obligationi satisfacere, referuans libi refi- *Capellanus.*
duum. Quia fundatori Beneficij, vel Capella- *stipendio iusto*
niz nulla fit iniuria, cum æquè illi profis facri- *concessio, aliis*
ficium à Beneficiario, seu Capellano celebra- *Missa dicend*
tum, ac celebratum à quo quis alio Sacerdote. *trahere,*
Alia verò ex parte Beneficiarius vel Capella- *re eruans libi*
nus Beneficij, vel Capellaniæ titulo constitui- *reducum.*

tur dominus fructuum seu reddituum sub obli-
gatione dicendi sacra. Ergo satisfaciens huic
obligationi, vt verò per alios Sacerdotes satisfac-
cere potest, iustum eis præfans stipendium por-
terit libi residuum retinere. *Suar. dist.* 86. *scilicet* 3.
Sa v. Missa, n. 45. *Vafq. d. 234. c. 4.* *Laym. l. 5. tr. 5.*
c. 1. q. 3. concl. 1. *Barb. p. 2. de potest. Episc. alleg. 24.*
n. 11. *Bonac. d. 4. q. vlt. punct. 8. n. 8.*

Si Sacerdoti abundantiora stipendia conce-
sa sunt pro Missis à se celebrandis, potest licet si libi conce-
dui huic obligationi facere satis mediis aliis Sacer- *datur abundan-*
dotibus, quibus minus stipendum, sed iustum *stipendia stipendi*
concedat. Quia celebrantibus nullam infest in- *dium pro Missa*
dicitur cum iustum celebrationis stipendium *concedat.* *alii*
exhibeat, & abundantius concedere non tene- *pro minori, sed*
tur, nam ei sub hac obligatione concessum vbe- *iusti stipendio dato.*
rius non fuit. An non si alij Sacerdotes illius
nomine gratis velint celebrare, integrum sti-
pendium accepsum potest retinere? Quis ambi-
gar? Ergo etiam retinere poterit, cum illi, cum
iusto sed infimo stipendio dato. *Suar. dist.* 86.
scilicet 3. *Barb. part.* 2. de potest. *Episcop. alleg.* 24.
n. 11. *Vafq. d. 234. cap. 4.* *Sa v. Missa, num. 45.* &
aliis allegatis, *Bonac. dist.* 4. *quest.* 1. *vlt. punct.* 8.
num. 18.

Notanter dixi: *Pro Missis à se celebrandis.* 159
Nam si stipendia ei conceduntur, non vt ipse sed non potest
celebret, sed vt alii Sacerdotibus celebraturis rit. si gradus
tradat haud poterit, seculina speciali consuetu- *alii deatur.*
dine, & voluntate concedentis expressa) ali-
quam partem stipendijs retinere. Quia retinet
contra voluntatem concedentis, cum non ei
tradita fuerit stipes, vt retineret, sed vt celebra-
turis donaret: iniuriāque Sacerdotibus hisce
irrogat, donans stipem, et iustum, infimam,
cum abundantior illius fuerit legata. *Suar. d. 86.*
scilicet 3. *Sa v. Missa, n. 45.* *Vafq. d. 234. c. 4.* *Barb. p. 2. de potest. Episc. alleg. 24. n. 11.* *Laym. libr. 5.* 160
tr. 5. c. 1. q. 3. concl. 1.

Nop taliter
Mortaliter delinquit, qui diu differt sacrificia peccat qui diu
offerit in fauorem illorum, quibus est obligatus, differt sacrificia
cita pro aliis, Quia si mors in debitis temporatiis soluendis cum est obli-

K 2 grauegatus

110 Theologiæ Moralis Lib. XXI.

graua piaculum constituit, cur non in soluendis spiritualibus debitis, quæ tanto vtiliora sunt, quanto excellentera. Præterea quia ex huiusmodi dilatatione non leue damnum prouenit; nam si sacrificia postulata sunt ad imperrandum tum salutem animæ & corporis, tum pacem inter discordes, tum alium felicem euentum: sepe non celebrare sù tempore sacrificia, depepit imperatio. Si autem in satisfactionem animarum purgatorij fuerint sacrificia postulata, ex se constat, quam graue malum animabus purgatorij ex hac dilatatione proueniat; siquidem diu illis flammis acerbissimis cruciantur, alioquin cito liberanda. Sylvest. v. Missa, q. 10. Petr. Nauar. l. 2. de restit. o. 2. n. 250. in 2. edit. Laym. l. 5. tr. 5. c. 1. q. 4.

161

Quoniam di-
lato sit indicar-
ad arbitrio prudenter iudicanda est. Hoc autem
arbitrium ex fine, ad quem obtinendum sacri-
ficia postulantur, est colligendum. Si enim præ-
cipu ad imperrandum aliquem effecum Missa
postulantur, non est dubium te grauen patrare
culpam, si intra tempus imperrationi aptum sacri-
ficia non celebres; illud enim postulantis in-
tentionem. Si vero in satisfactionem animarum
purgatorij fuerint præcipu postulata Missa,
vnius Mensis dilationem satis grauen esse
censerem. Et idem crediderim dicendum, si
pro imperanda libertate alium graui mole-
stia infirmatis, ac laboris postulata fuerint sacri-
ficia. Quia fortasse ob sacrificiorum dilatio-
nem pene continuantur, quæ alioquin cessa-
rent. Castro Pal. cum aliis tom. 4. tr. 22. p. 16.
num. 11.

162

Prefit Ponti-
fx Missarum
stipendia au-
gore, earum
diminuendo
numerum.

Prefit Pontifex ex rationabili causa ad minorem numerum Missarum Beneficij, Capellaniæ, Anniversarij, & testamenti reducere, & abundantius stipendium eo, quo taxata sunt, defigare. Quia Pontifici ut supremo Ecclesiæ gubernatori, & bonorum spiritualium dispensatori conuenit, pro qualitate temporum, personarum, & circumstantiarum determinare, quodnam sit iustum Missarum stipendum. Quod si aliquando Pontifex ob paupertatem sacerdotis, vel ob aliam causam, quæ sibi rationabilis visa fuerit, abundantius stipendium, quam alias aequitas postulat, designet, & Missas ad minorem numerum reducat: credendum est, ex thefauo Ecclesiæ offere, & applicare quidquid virtute sacrificiorum alioquin debitorum obtinendum est. Suar. d. 87. in fine. Henr. lib. 9. cap. 22.

163

De privilegio
Minoribus co-
cessu circa re-
ductionem
Missarum.

Minoribus concessum est priuilegium à Leon. X. & à Sixto IV. ut possit Rector Collegij seu Conuentus ad minorem numerum Missarum credendas reducere, vnaque Missa pluribus obligationibus satisfacere. Hæc ratiōne reductionem fieri non posset à Prælatis Ordinum Mendicantium nisi in Capitulis Provincialibus, seu generalibus Congregationibus iuxta Trident. sess. 25. cap. 4. de reform. idque causa legitima intercedere. Quia alias ea reductione in Dei honorem ac cultum non cedet. Ecclesiærumque utilitatem vt monet Concilium. Causam vero reductionis legitimam putarim esse, si numerus Religiosorum fuerit immunitus, aut extenuat. Monasterij redditus, vel impensa maiores fiant. Azor. tom. 3. lib. 12. c. 6. q. 5. Fraxinel. de obligat. Sacerd. sess. 7. q. 5. n. 3. Barbol. part. 2. de potest. Episc. alleg. 29. n. 3.

Episcopus iure communis spectato potest, rationabili causa intercedente, Missas tum Anniversarij tum Capellaniæ, tum Beneficij ad minorem reducere numerum: nec ad eam reducere cunctas. *Quid possit* circa hoc iure *Episcopus* *de communis* *Synodi* *Diecestanæ* *confilio* *individu* *verò ex* *reformat*. *Episcoporum* *non* *restringi* *potest* *denominatione* *factatem*, *sed* *instruit*, *quid* *congruenti* *fit* *calculatione* *ciendum*. Existimo tamen, ex potestate à Trid. concessa non posse Episcopos Missas in fundatione Beneficij, seu Capellaniæ ad minorem reducere numerum bene tamen ex iuri communis potestate. Cap. Cum accessissent, Cap. Ex parte, de const. Quia Tridentinum solum de numero Missarum in Anniversariis relieto loquitur: non de Missis, quæ ex fundatione Beneficij, vel Capellaniæ habentur. Vnde si Tridentinum potestate uti Episcopos vellet de Missarum reductionem, solas Missas Anniversariorū posset reducere, cunctaque reductionem in Synodo Diecestanæ facere deberet. Bonac. dist. 4. q. 9. vlt. punct. 7. num. 10. Barbol. p. 2. de potest. Episc. alleg. 29. n. 10. Mirand. Manna. Pral. tom. 1. q. 4. a. 12. monet tamen Trid. inibi, reductione Missarum facta ab Episcopo, seu Religionum Prælatis, vt eorum defunctorum qui pro suorum animarum salutem legata reliquerunt, semper commemoratione fiat, hec est, quocies iure reductionis celebrazione contingit. Porro si fatus huic commemorationi, si per collectas, vel preces, quæ in secundo Memento offeruntur, Missas pro illos defunctis celebrans applicet. Ex Congregat. Cardin. testatur Barbol. in remiss. Concilij ad cap. illud 4. in fine. De stipendio Missarum vberum sed. 2. sermo redibit.

CAPVT XIV.

De Ministro Missæ necessario.

Vt *diuino nihil est præceptum* *quad* *necessitatem* *vnius, aut plu-*
num *ministrantium.* *Quia* *nec* *ratio* *sacrificij* *secundum* *fe*, *ne* *institu-*
tio *ei* *in* *particulari* *postular* *essentialiter* *Mi-*
nistrum, *cum* *tot* *substantia* *fiat* *solo* *cele-*
brante, *ab* *codémque* *possit* *debita* *cum* *reueren-*
tia *peragi*. *Suar. 2. 87. sess. 1.* *Filiuc. tr. 5. n. 190.*
Auer. de Euchar. q. 11. sess. 9.

Porro iuxta Ecclesiæ ritum, aliquis Minister requiritur, qui celebranti seruat, & respondeat. *Ex Ecclesiæ ritu aliquis Minister requiritur.* Quia cum celebrans loquatur interdum adstantes, oportet ut aliquis adsit, qui respondeat, & simul minister vicecelos, aquam ad primam manum ablutionem infundat, & vinum ac aquam ad secundam digitorum ablutionem praestet, aliaque gerat, quæ Missale prescribit.

In Missa solemni certum est requiri plures Ministros. Quia in hoc eius solemnitatis consueta. Plures requiri. In Missis priuatis vnicum sufficere, com- rūtus in Missi munis vñus testatur. D. Thom. 3. part. quæst. 8. 3. sa. solemni, in art. 5. ad 12. Sors in 4. dist. 1. 3. quæst. 2. art. 5. priuata vñus. Bellarm. lib. 2. de Missa, cap. 9. Henr. lib. 9. c. 20. num. 1. Coninch. q. 8. 3. num. 264. Laym. lib. 5. tr. 5. c. 6. n. 13.

Si requiras Ministeri seruientis celebranti obligatione respondeo Ministros Missa solemnis non obligari regulariter ad sic ministrandum. Diaconi, ac Subdiaconi. *Non tenentur* *Subdiaconi* *Missæ solemnis* *cum seruit.*

Sectio II. De Missa, Problemata. 111

cum illos obligans: & Ecclesia praxis ostendit, multos Acolybos, Subdiaconos, & Diacones, non exercere sua munera, talisque omissionis non compungi scrupulo. Suar. dist. 87. sect. 2. Petr. de Ledes. tom. 1. sum. tract. de Euchar. c. 26. concl. 3.

169 Qui ministrant in Missa solemini, feruare debent ritus & ceremonias tam in verbis, quam in actionibus, que in Missali, seu Pontificali prescribuntur: subindeque sacerdos vestibus vii suo ministerio designatis. Leuiter vero delinquent communiter hac omitendo, vel negligenter, aut irreuerenter tractando: nisi detur contemptus, aut scandalum, aut defectus in grauem cedat celebrationis irreuerentiam. Suar. dist. 87. sect. 4. Filliac. tract. 5. num. 190. Petr. de Ledes. tom. 1. tract. de Euch. c. 26. concl. 3.

170 Minister autem Missae peiuate debet callere, quodcummodo respondet, diligenterque tractare, quia suo competunt ministerio, ita ut ex parte sua nullus error committatur praesertim gravis in locutione, nimirum si Minister voluntarie loco vni ministri aquam, vel quid simile, quod per se grave piaculum contineret. Regulariter vero talis Minister a lethali excusat propter inaduentem vel ignorantiam vel in aliis defectibus ob materiam parvitatem. Suar. dist. 87. sect. 1. Bonac. dist. 4. quest. vlt. punct. 9. num. 36. Petr. de Ledes. tom. 1. tract. de Euchar. c. 26. concl. 3.

171 Secula necessitate, grave peccatum est sine Ministerio celebrare. Quia Ecclesia praeceptum est, finis in te gravi violatur. Bartol. de Angel. dialog. 5. numero 408. Bonac. dist. 4. quest. vlt. punct. 9. num. 34. Auct. quest. 11. sect. 9. §. secundo est. Mour. p. 3. c. 5. §. 4. n. 6.

172 Vrigeni gravi necessitate, licet sine Ministerio celebrare. Quia praeceptum Ecclesiasticum, & Ecclesia consuetudo non videntur ad casum gravissimum necessitatis extendi, praesertim si tunc vigeret aliud praeceptum celebrandi praevalens oppositum. Suar. dist. 8. sect. 1. Filliac. tract. 5. num. 194. Azor. tom. 1. lib. 10. cap. 9. q. 3. Coninch quest. 83. num. 265. Card. de Lugo d. 20. n. 10. 3. Mattinon. tom. 4. dist. 40. sect. 3. n. 36. Diana p. 1. tr. 14. refol. 4. 3.

173 Censerem autem, gravissimam celebrandi necessitatem sine Ministerio adesse, quoties in mortis periculo Sacerdos est sumptuosis viaticum, vel alteri mortibundo ministraturus, nec habentur hostia praconsecrata. Quia praeceptum diuinum recipiendi viaticum in articulo mortis praeualevit Ecclesiastico praecepto non celebrandi sine Ministerio. Item si post incepit Missam Minister recedat, & expectans post mortem, videat non redire: debet celebrans solus sacrificium perficere, sibique respondere. Quia maior est obligatio perficiendi sacrificium, quam si sine Ministerio non celebrandi. Pariter inclusus in carcere propter fidem, aut patiens proper iustitiam existimandus habere sufficiet cauam celebrandi sine Ministerio, quoties eget Missa leuamine. Suar. & alij Doctores num. praecedentibus, quibus addo Zambran.

nunc, cap. 3. dub. 6. num. 5. Villalob. Pitigian. Sylvi. Homobon. quos sequitur Diana part. 2. tract. 14. refol. 4. 3.

174 Potest Pontifex dispensare, vt licet Missam celebrare sine Ministerio. Quia cum praeceptum adhibendi Ministerium diuinum non sit, sed Ecclesiasticum, cadit sub Papa potestatem. Ut autem dispensatio sit licita, cauam requirit, quae licet per se solam non excusat, sufficiat ad dispensandum. Verum si necessitas celebrandi sine Ministerio sit ordinaria, (v. gr. cum in pagis sit celebrandum vbi non facile Minister adest idoneus) quamvis sufficiens videatur secundum se, tunc & consultius erit, petere dispensationem, quam fortitan haberi saltem implicitam in huiusmodi pagis, faciliter crediderim. Si vero necessitas ordinaria proveniat a voluntate Sacerdotis, qui talem eligit habitationem, vbi nequeat Missa habere Ministerium, (v. gr. si haeremita veller degere solitarius) omnino requiriunt Pontificis dispensatio. Quia illa non potest dici proprii necessitas, sed voluntas. Sors in 4. dist. 1. 3. q. 2. art. 5. ad 1. 2. Suar. dist. 87. sect. 1. Filliac. tract. 5. num. 194. Auct. q. 11. sect. 9. §. Quod si.

175 Missae Minister haud potest esse feminina. Cap. primo de coabit. Clericor. & mulier. Quia id videtur indecens, & nonnullum periculum continet saltem contra tanti mysterij puritatem. Sic Doctores communiter. Qui quidem notwithstanding, posse feminam celebranti respondere, & assolent echorum respondere Moniales, nec hoc illo textu prohiberi; sed soli illarum ad Altare accessum, ministeriumque proximum praebendi vrceolos, infundit vinum & aquam ad ablutionem, & similia praestandi, Martin. tom. 4. d. 40. n. 35. & seqq.

176 Dum adeat vir, qui ministret, & si nesciat respondere, crediderim, posse Sacerdotem cum tali Ministerio celebrare. Quia hic poterit ministrare saltem vrceolos, & mittere vinum & aquam in ablutionem: & Sacerdos in responsionibus suppleret, sicut cum solus Officium diuinum recitat. Ut autem hoc licet fiat, requiritur necessitas celebrandi: minor vero, quam ad celebrandum sine Ministerio. Quia hoc modo minus Ecclesia praeceptum, & consuetudo violatur, quamvis non omnino ritus obseretur. Minor adhuc necessitas sufficiet, quando Minister erit non exacte respondet, instrui potest a celebrante, qui verba praeueniens, aut signum proferens, coadiuva illum ad recte respondendum. Maior vero requiritur necessitas, vt feminam a longe respondeat, ac Sacerdos sibi ministret in Altari. Quia difficultius suppletur ministerium alienum in ablutione prima manuum, & secunda digitorum, quam responsio. Prudens quidem arbitrium opus erit ad discernendos, & assignandos in particulari hos gradus minoris, aut majoris necessitatis diversis casibus respondentes. Suar. dist. 87. sect. 1. Filliac. tract. 5. num. 196. Card. de Lugo dist. 20. n. 10. 3. & eius frater Franc. de Lugo lib. 5. de Sacram. cap. 13. quest. n. 20.